

Szanowni Państwo,

realizując ustawowy obowiązek wynikający z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, przedkładam Państwu coroczną informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu niżańskiego za 2023 rok, z przekonaniem że przedstawione informacje i dane przysłużą się instytucjom publicznym, jednostkom samorządu terytorialnego, a także innym zainteresowanym podmiotom w jeszcze bardziej efektywnej realizacji działań podejmowanych w obszarze zdrowia publicznego.

Z poważaniem

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Nisku

Magdalena Rachwał

INFORMACJA PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA SANITARNEGO W NISKU
O STANIE EZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU NIŻAŃSKIEGO W 2023r.

Marzec 2024r.

WSTĘP

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Nisku, zgodnie z ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej z dnia 14 marca 1985 roku (tj. Dz. U. z 2023r., poz. 338 z późn.zm.), realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami: higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych, higieniczno – sanitarnych, jakie winien spełnić personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których udzielane są świadczenia zdrowotne.

Sprawowanie nadzoru w wyżej wymienionym zakresie, jest podejmowane, w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych. Istotnym elementem działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej są również przedsięwzięcia z zakresu edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Początkiem roku 2023 działania PPIS w Nisku, podobnie jak w roku 2022 były nadal ukierunkowane na zapobieganie rozprzestrzenianiu się zakażeń spowodowanych pandemią wirusa SARS-CoV-2, w tym głównie identyfikację osób zakażonych oraz prowadzenie działań profilaktycznych i informacyjnych. Przeprowadzono liczne dochodzenia epidemiologiczne oraz systematyczne wielokierunkowe działania profilaktyczne na rzecz ochrony zdrowia i utrzymania bezpieczeństwa epidemiologicznego w powiecie nizańskim.

Działania związane z przeciwdziałaniem COVID-19 w roku 2023 realizowano równolegle z pozostałymi podstawowymi zadaniami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, polegającymi na promowaniu zdrowego stylu życia, nadzorze nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałaniu zagrożeniom stwarzanym przez środki zastępcze i narkotyki, zapobieganiu powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych, niezakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego, w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia człowieka.

W celu identyfikacji różnych zagrożeń zdrowotnych dla społeczności lokalnej, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Nisku, włączony jest do funkcjonujących centralnych systemów monitorowania sytuacji epidemiologicznej, w skali krajowej i unijnej. Systematycznie doskonalący swoje umiejętności zawodowe personel Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Nisku, wykonuje swoje obowiązki w sposób profesjonalny, rzetelny i bezstronny.

Wdrożony w działalności kontrolnej System Zarządzania oparty na wymaganiach normy PN-EN/ISO/IEC 17020:2012 jest dowodem wiarygodności i rzetelności PSSE w Nisku w prowadzonej działalności i wpływa na zwiększenie zaufania społeczeństwa do wykonywanych przez tut. Stację zadań.

INFORMACJE OGÓLNE

<i>komórka organizacyjna</i>	<i>Liczba obiektów pod nadzorem</i>	<i>Liczba przeprowadzonych kontroli sanitarnych w obiektach/wizytacji</i>	<i>Liczba wydanych decyzji merytorycznych</i>	<i>Liczba wydanych decyzji płatniczych</i>	<i>Liczba nałożonych mandatów</i>	<i>Liczba interwencji</i>	<i>liczba pobranych próbek</i>
Epidemiologia	101	82	5	4	-	-	229
Higiena Żywności i Żywienia	683	517	164	131	42	26	185
Higiena Komunalna	247	176	155	10	-	7	49
Higiena Pracy	181	175	30	22	-	3	0
Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia	0	69	-	-	-	-	-
Higiena Dzieci i Młodzieży	64	143	9	2	-	1	-
Sanitarny Nadzór Zapobiegawczy	0	16	1	16	-	-	-
Razem	1276	1178	364	185	42	37	463

Tabela nr 1. Ogólna liczba obiektów, kontroli, decyzji, mandatów, interwencji, pobranych prób.

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE WYBRANYCH CHORÓB ZAKAŻNYCH

Ocena sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie niżańskim została sporządzona w oparciu o dane o przypadkach zachorowań i zakażeń.

Rejestracja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne odbywała się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowane przez NIZHP-PZH na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. W ramach identyfikowania różnorodnych zagrożeń zdrowotnych dla społeczności lokalnej Państwowa Inspekcja Sanitarna włączona jest do funkcjonujących centralnych systemów monitorowania systemu epidemiologicznego w skali krajowej, które są realizowane poprzez prowadzenie:

- systemu rejestracji wywiadów epidemiologicznych SRWE,
- system formularzy Nadzoru Epidemiologicznego EPIBAZA,
- elektronicznego systemu nadzoru nad szczepionkami ESNDS (e-szczepionka),
- systemu ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej SEPIS.

W 2023r. przeprowadzono 1304 dochodzeń epidemiologicznych/wywiadów, w związku ze zgłoszeniem zachorowania lub podejrzenia zachorowania na chorobę zakaźną zgodnie z ustawą o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Dochodzenia prowadzone były w jednostkach chorobowych, w których wymagane jest:

- ustalenie źródła zakażenia,
- wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie,
- objęcie nadzorem osób chorych oraz osób kontaktujących się z chorym lub podejrzanym o zakażenie,
- ustalenie stanu zdrowia zwierzęcia podejrzanego o zakażenie wścieklizną w celu podjęcia ostatecznej decyzji dotyczącej szczepienia osoby pogryzionej przez zwierzę,
- przeprowadzenie kwalifikacji zachorowań zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego

Dane za rok 2023 zostały porównane z danymi za rok poprzedni.

Do oceny sytuacji epidemiologicznej poszczególnych chorób zakaźnych, które wystąpiły wśród mieszkańców powiatu niżańskiego wykorzystano współczynnik zapadalności (*liczba nowych zachorowań przypadająca na 100 tys. mieszkańców*)

W powiecie niżańskim ogółem w roku 2023 zarejestrowano 2722 przypadki zachorowań:

- 1392 zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia,
- 1330 zachorowania i podejrzenia zachorowań na gripę,

PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI ZAPOBIEGAWCZEJ I PRZECIWEPIDEMICZNEJ W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH ORAZ ZAKAŻEŃ.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie powiatu niżańskiego na przestrzeni ostatnich 2 lat zostały przedstawione w formie tabelarycznej.

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań			
	2023	współczynnik zapadalności	2022	współczynnik zapadalności
Salmonelozą	21	32,44	20	30,55
przyp. potwierdzone			19	29,35
przyp. prawdopodobne			1	1,53
Nosiciele salmonellozy	12	18,53	16	24,35
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem)	30	46,34	16	24,52
w tym dzieci do lat 2	2	3,08		
Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	25	38,61	109	167,02
w tym dzieci do lat 2	10	15,44	37	56,70
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO (ogółem)	131	202,36	107	163,96
w tym dzieci do lat 2	40	61,79	34	52,10
Płonica (szkarlatyna)	38	58,70	13	19,92
Choroba meningokokowa inwazyjna	1	1,54		
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna (róża)	11	16,99	9	13,79
Kiła	2	3,08		
Borelioza z Lyme	133	205,45	79	121,05
Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień	15	23,17	22	33,71
Ospa wietrzna	339	523,68	282	432,11
WZW typu B – przewlekłe	4	6,17	1	1,53
WZW typu C – przewlekłe	2	3,08		
Nowo wykryte zakażenia HIV	3	4,63	1	1,53
Świnka	2	3,08	2	3,06
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> , inwazyjna (ogółem)	3	4,63	5	7,66
Grypa (potwierdzona)	5	7,72	13	19,92
Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)	412	636,45	2624	4020,78
Zakażenia wirusem RSV	16	24,71		
Gruźlica	9	13,90	10	15,32

Tabela 1. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych powiatu niżańskiego za rok 2023 w odniesieniu do roku 2022

CHOROBY SZERZĄCE SIĘ DROGĄ POKARMOWĄ

Salmonellozy - zatrucia pokarmowe

W 2023 roku na porównywalnym poziomie w stosunku do ubiegłego roku zarejestrowano zatrucia pokarmowe. Zachorowania wywołane były przez pałeczki *Salmonella*, 15 osób wymagało hospitalizacji. Podobnie jak w latach poprzednich dominującym typem serologicznym była *Salmonella enteritidis*. W roku sprawozdawczym nie wydano decyzji nakazujących zaniechanie wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby. Zarejestrowano pojedyncze rodzinne ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego w domu prywatnym. Wśród 3 osób narażonych u 2 dzieci wystąpiły objawy chorobowe. Badania bakteriologiczne potwierdziły zakażenie pałeczkami *Salmonella enteritidis* u dwojga dzieci. Pozostałe zarejestrowane przypadki miały charakter indywidualny i nie były ze sobą epidemiologicznie powiązane.

Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Zespoły biegunkowe u dzieci do lat 2 są ważnym problemem zdrowotnym i epidemiologicznym. W naszym powiecie w 2023r. w porównaniu do roku poprzedniego zanotowano wzrost zachorowań w tej dziedzinie. Ogółem zarejestrowano 131 zakażeń w tym 40 u dzieci do lat 2. Zakażenia żołądkowo-jelitowe wywołane były głównie przez czynniki bakteryjne oraz inne określone i nieokreślone bakterie.

Wirusowe zakażenia jelitowe

Liczba zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała, zapadalność wynosiła 38,61 (dla porównania 167,02 w roku 2022) w tym u dzieci do lat dwóch 15,44 (56,70 w roku 2022).

Wirusowe zapalenia wątroby

W 2023 r. nie zarejestrowano zachorowań na wirusowe zapalenia wątroby typu A. Odnotowano natomiast 4 przypadki przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B oraz 2 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typ C, co może być związane z większą liczbą wykonywanych badań profilaktycznych.

Inne choroby zakaźne

Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS

W roku 2023 zarejestrowano 3 nowo wykryte zakażenia HIV, w 2022 roku 1, w 2023r. nie zarejestrowano zachorowań na AIDS.

Choroby wieku dziecięcego

W 2023r. w porównaniu do roku 2022 odnotowano wzrost zachorowań na *ospę wietrzną*, zapadalność wyniosła 523,68 do 432,11 w roku 2022.

W 2023r. w porównaniu do roku 2022 odnotowano znaczny wzrost zachorowań na *płonicę (szkarlatynę)* zapadalność wyniosła 58,70 do 19,92 w roku 2022.

Zarejestrowano 2 przypadki zachorowania na *świnkę* i 1 przypadek zachorowania na *krztusiec*. Nie zarejestrowano zachorowań na *różyczkę i odrę*.

Grypa i zachorowania grypopodobne

Ostre infekcje dróg oddechowych należą do najczęściej występujących chorób zakaźnych. W 2023 roku zapadalność na grypę znacznie wzrosła i wynosiła 179,19 w stosunku do roku 2022, kiedy wynosiła 19,92.

W roku sprawozdawczym kontynuowano nadzór epidemiologiczno-wirusologiczny nad grypą oparty na wybiórczym nadzorze epidemiologicznym tzw. system SENTINEL. W nadzorze SENTINEL w 2023r. uczestniczył jeden niepubliczny zakład opieki zdrowotnej.

W ramach nadzoru epidemiologicznego Sentinel w 2023r pobrano 30 próbek do badań, z których uzyskano 4 wyniki potwierdzające grypę typu A, 15 potwierdzających SARS-CoV-2 i 11 wyników ujemnych.

Oprócz corocznych szczepień p/grypie, do ograniczenia ilości zachorowań na tą chorobę przyczyna się również:

- przestrzeganie higieny mycia i dezynfekcji rąk,
- zakrywanie ust i nosa w czasie kaszlu i kichania,
- w okresie sezonu grypowego unikanie przebywania w pomieszczeniach o dużym zagęszczeniu ludzi,
- unikanie przez osoby z objawami zakażenia górnych dróg oddechowych bezpośrednich kontaktów z innymi ludźmi.

Gruźlica

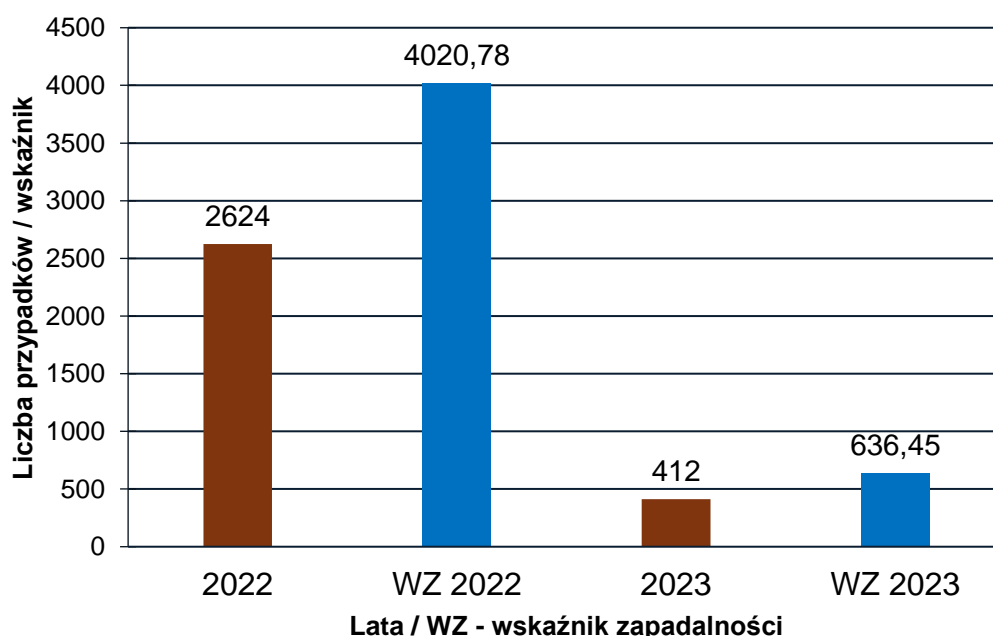
Gruźlica jest chorobą wywołaną przez bakterię *Mycobacterium tuberculosis* zwaną potocznie prątkiem gruźlicy. Jest chorobą podstępna, ponieważ może rozwijać się w organizmie człowieka nawet kilka lat, nie wywołując objawów chorobowych. Prątek gruźlicy atakuje najczęściej płuca, ale może zagrażać również innym narządom. Zakażenie szerzy się drogą kropelkową, źródłem zakażenia jest najczęściej osoba chora w okresie prątkowania. Sytuację epidemiologiczną gruźlicy w Polsce monitoruje Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie (IGiChP).

W 2023 r. zapadalność na gruźlicę w naszym powiecie wyniosła 13,90 do 15,32 w roku 2022. Zarejestrowano 2 zgony osób chorujących na gruźlicę. W roku sprawozdawczym nie wystąpiło ognisko gruźlicy w skupisku.

Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)

Początek roku 2023 zdominowany był przez Covid-19.

W roku 2023 zarejestrowano 412 potwierdzone przypadki zakażenia wirusem SARS-CoV-2 (wskaźnik zapadalności wynosił 636,45) w roku poprzednim 2624 (wskaźnik zapadalności 4020,78). Z prowadzonych badań sekwencjonowania genomu tego wirusa wynika, że spośród 9 losowo pobranych próbek od mieszkańców powiatu nizańskiego i poddanych sekwencjonowaniu w 6 przypadkach wykryto wariant Omicron (w tym podtyp 3- BA.2.86, 2- XBB oraz 1-BA2.75).

Wykres1. Potwierdzone przypadki zakażeń wirusem SARS-CoV-2 na terenie powiatu nizańskiego w latach 2022-2023

Borelioza z Lyme

Borelioza jest chorobą wieloukładową wywołaną przez krętki z rodzaju *Borrelia burgdorferi*. Bakteria ta przenosi się na człowieka za pośrednictwem kleszczy z rodzaju *Ixodes*. Cykl rozwojowy kleszczy trwa od 2 do 3 lat i obejmuje cztery stadia: jajo, larwa, nimfa i postać dorosła. Najwcześniejsze stadium choroby charakteryzuje się wystąpieniem rumienia wędrującego, którego obecność nie wymaga potwierdzenia zachorowania na boreliozę badaniami laboratoryjnymi.

W 2023 roku PPIS w Nisku zarejestrował łącznie 133 zachorowań na boreliozę (79 w 2022r.), w tym 128 przypadków skórnych i 5 przypadków postaci kostno-stawowej boreliozy.

Pokąsania przez zwierzęta

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Nisku ściśle współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie chorób odzwierzęcych. Najczęstszymi pokąsaniem w powiecie nizańskim były pokąsania przez zwierzęta domowe, głównie psy, sporadycznie koty.

W analizowanym okresie zanotowano 117 (o 7 mniej w porównaniu z 2022r.) pokąsań przez zwierzęta. Piętnaście osób zostało zaszczepionych przeciwko wściekliźnie (5 osób pokąsanych przez psy nieznanego, 3 – przez koty nieznanego, 1 – przez kota poddanego obserwacji, 3 – przez psy poddane obserwacji, 1 – przez dwa psy obserwowane i jednego nieznanego, 1- przez popielicę szarą, 1- przez mysz)

STAN SANITARNY PODMIOTÓW LECZNICZYCH

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Nisku w 2023r. podobnie jak w latach poprzednich realizowała zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Sprawowanie nadzoru sanitarnego nad podmiotami leczniczymi stacjonarnymi i ambulatoryjnymi obejmowało kontrolę funkcjonalności, stanu technicznego obiektów, zaopatrzenia w wodę, utrzymania czystości powierzchni pomieszczeń, postępowania z bielizną i odpadami medycznymi.

Istotną z uwagi na bezpieczeństwo pacjentów i personelu była ocena i egzekwowanie prawidłowości prowadzenia procesów dezynfekcji i sterylizacji w nadzorowanych obiektach. Nadzorem objęto również sposób prowadzenia kontroli wewnętrznej

w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń chorób zakaźnych.

	Ilość obiektów nadzorowanych	Ilość przeprowadzonych kontroli	Liczba obiektów o złym stanie higieniczno-sanitarnym i technicznym
Stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (szpital)	1	2	1
Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie medyczne laboratoria diagnostyczne, zakłady rehabilitacji leczniczej i inne)	46	45	2
Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową (indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie indywidualne, specjalistyczne praktyki pielęgniarek, grupowe praktyki pielęgniarek.	54	34	1

Stan sanitarno-techniczny pomieszczeń nadzorowanych obiektów.

Na koniec 2023r. w ewidencji PSSE w Nisku widniało ogółem **101** podmiotów. Zrealizowano 82 kontrole. Kontrole przeprowadzono w następujących podmiotach:

- szpital -1
- przychodnie i ośrodki zdrowia - 26
- medyczne laboratoria diagnostyczne - 1
- zakłady rehabilitacji leczniczej - 16
- inne (punkty pobrań) - 3
- indywidualne praktyki lekarskie ogółem (w tym indywidualne praktyki lekarzy dentystów) - 24
- indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie ogółem - 11 (w tym indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów) - 3
- indywidualne praktyki pielęgniarek - 15
- indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarek - 1
- grupowe praktyki pielęgniarek - 2
- inne (gabinet logopedyczny, pracownia protetyczna) - 2

Ilość obiektów w stosunku do poprzedniego roku sprawozdawczego nie uległa zmianie.

W 2023r dodano do ewidencji 2 nowe obiekty (placówki fizjoterapeutyczne), likwidacji uległo 2 podmioty (gabinety stomatologiczne). Jeden podmiot w 2023r. uległ przekształceniu z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Prywatną Praktykę Stomatologiczną. Wydano 1 decyzję unieruchamiającą autoklaw w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w związku ze wzrostem drobnoustrojów testowych we wskaźniku Sporal A.

Na podstawie wyników kontroli przeprowadzonych w 2023r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad podmiotami prowadzącymi działalność leczniczą można stwierdzić, że z roku na rok stan placówek pod względem sanitarno-higienicznym ulega poprawie.

Przeprowadzona w 2023r. kompleksowa kontrola SPZZOZ Szpitala Powiatowego w Nisku nie wykazała nieprawidłowości. Szpital posiada wdrożone procedury higieniczne dotyczące dezynfekcji, które aktualizowane są na bieżąco i dostępne zarówno w formie elektronicznej jak i papierowej dla personelu. Środki dezynfekcyjne zapewnione były w dostatecznej ilości, z aktualnymi datami ważności z uwzględnieniem spektrum działania. Terminy realizacji wydanych przez PPIS w Nisku w latach poprzednich decyzji administracyjnych zostały przesunięte do końca 2024r. z uwagi na realizację projektu „Rozbudowa i przebudowa części Szpitala w Nisku”, którego termin zakończenia planowany jest na koniec roku 2024r.

W trakcie kontroli przeprowadzonej w 2023r. w SPZZOZ - Przychodnia Specjalistyczna w Nisku przy ul. Wolności 54 stwierdzono nieprawidłowości dot. stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego pomieszczeń. Wszczęto postępowanie administracyjne w tej sprawie oraz wydano stosowną decyzję administracyjną.

W roku 2023 w 3 podmiotach leczniczych (2 NZOZ-y i 1 gabinet rehabilitacji) stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne, w związku z czym wydano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień.

W pozostałych placówkach pomieszczenia utrzymywane były w dobrym stanie sanitarnym i technicznym. Sprzątanie i dezynfekcja pomieszczeń przeprowadzane były na bieżąco. Sprzęt porządkowy był prawidłowo przechowywany, a środki czystości i dezynfekcyjne właściwie dobrane.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie sterylizacji dokonano oceny procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne. Na koniec 2023r. 27 podmiotów leczniczych posiadało na swoim stanie sterylizatory. Były to głównie gabinety stomatologiczne i inne podmioty lecznicze (w tym centralna sterylizacja szpitalna). W skontrolowanych obiektach w sposób ciągły prowadzone były przez użytkowników kontrole procesów sterylizacji, zarówno

wskaźnikami chemicznymi (każdy proces) jak i biologicznymi. Osoby przeprowadzające dezynfekcję ściśle przestrzegają ustalonych procedur opracowanych przez placówki.

SZCZEPIENIA OCHRONNE – ANALIZA WYKONAWSTWA SZCZEPIEŃ

Szczepienia ochronne są istotne w zapobieganiu chorobom zakaźnym oraz służą ograniczeniu i łagodzeniu ich skutków. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej do zakresu działania Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych, należy między innymi sprawowanie nadzoru nad realizacją szczepień ochronnych. Szczepienia ochronne są realizowane zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, który jest co roku aktualizowany.

W 2023 roku nadzór Państwowej Inspekcji Sanitarnej objął realizacją programu szczepień ochronnych (PSO) 10874 dzieci i młodzieży od urodzenia do 20 roku życia. Szczepienia ochronne w naszym powiecie prowadzone są w 18 podmiotach leczniczych.

Podczas przeprowadzonych kontroli w punktach szczepień zwrócono szczególną uwagę na:

- wdrażanie obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych,
- stan zaszczepienia dzieci i młodzieży,
- postępowanie z preparatami szczepionkowymi zgodnie z opracowaną procedurą,
- daty ważności, sposób magazynowania i transportowania preparatów szczepionkowych
- prawidłowe opracowanie dokumentacji związanej z niepożądanymi odczynami poszczepiennymi,
- funkcjonowanie monitoringu w urządzeniach chłodniczych służących do przechowywania preparatów szczepionkowych w punktach szczepień.

W placówkach działalności leczniczej szczepionki przechowywane są w lodówkach w temperaturze +2 do +8C. Prowadzone są rejestry codziennego pomiaru wskazań termometrów w urządzeniach chłodniczych. Placówki posiadają również całodobowy monitoring z funkcją odczytu temperatury i powiadamiania alarmowego (w przypadku odchyień od normy).

Analizę wykonawstwa obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży w trzech najmłodszych rocznikach w powiecie niżańskim zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych w roku 2023 przedstawiono w poniższych tabelach:

l.p.	Rodzaj szczepionki	2023						
		liczba dzieci ogółem	pierwotne		uzupełniające		ogółem	
			zaszczepione	%	zaszczepione	%	zaszczepione	%
1.	WZW B	368	173	47,0%	116	32%	289	78,5%
2.	Błonica, Tężec	368	149	40,5%		0%	149	40,5%
3.	Krztusiec	368	149	40,5%		0%	149	40,5%
4.	Poliomyelitis	368	149	40,5%		0%	149	40,5%
5.	Odra, świnka, Różyczka	368	0	0,0%		0%	0	0,0%
6.	Haemophilus Influenze	368	149	40,5%		0%	149	40,5%
7.	Pneumokoki	368	194	52,7%		0%	194	52,7%
8.	Rotawirusy	368	167	45,4%		0%	167	45,4%
9.	BCG	368	356	96,7%			356	96,7%
SUMA		3312	1486	45,0%	116	32%	1602	48,0%

Powyższe procenty uodpornienia nie świadczą o niskim odsetku zaszczepienia. Wynika to z faktu, że rocznik 2023 szczepiony jest na bieżąco wedle urodzeń.

Od 2021 roku do obowiązkowych szczepień ochronnych wprowadzono szczepienie p/zakażeniami wywołanym przez rotawirusy w schemacie 3-dawkowym. Pierwszą dawką szczepionki p/rotawirusom szczepione są dzieci po ukończeniu 6 tyg. życia. Pełny cykl szczepienia powinien być zakończony przed ukończeniem 22 tyg. życia.

l.p.	Rodzaj szczepionki	2022						
		liczba dzieci ogółem	pierwotne		uzupełniające		ogółem	
			zaszczepione	%	zaszczepione	%	zaszczepione	%
1.	WZW B	418	19	4,5%	379	90,7%	398	95,2%
2.	Błonica, Tężec	418	250	59,8%	131	31,3%	381	91,1%
3.	Krztusiec	418	250	59,8%	131	31,3%	381	91,1%
4.	Poliomyelitis	418	250	59,8%	131	31,3%	381	91,1%
5.	Odra, świnka, Różyczka	418	300	71,8%	0	0%	300	71,8%
6.	Haemophilus Influenze	418	250	59,8%	131	31,3%	381	91,1%
7.	Pneumokoki	418	97	23,2%	280	67,0%	377	90,2%
8.	Rotawirusy	418	311	74,4%	0	0%	311	74,4%
9.	BCG	418	410	98,0%			410	98,0%
SUMA		3762	2137	57,0%	1183	35,4%	3320	88,0%

Rocznik 2022 uzupełniany jest w roku 2023 w zależności czy dziecko osiągnęło 13-15 miesiąc życia (podlega do Odry, Świnki i Różyczki), oraz 16-18 miesiąc życia (podlega do błonicy, tężca, krztuśca, Haemophilus Influenzae oraz Poliomyelitis).

Poziom uodpornienia p/gruźlicy w 2023r. kształtuje się na poziomie 97-98%, szczepienie to jest wykonywane jeszcze w oddziale noworodkowym w pierwszej dobie życia jeszcze przed wypisem ze szpitala, dlatego odsetek uodpornienia jest wysoki.

l.p	Rodzaj szczepionki	2021						
		liczba dzieci ogółem	pierwotne		uzupełniające		ogółem	
			zaszczepione	%	zaszczepione	%	zaszczepione	%
1.	WZW B	462	10	2,2%	437	94,6%	447	96,8%
2.	Błonica, Tęžec	462	43	9,3%	405	87,7%	448	97,0%
3.	Krztusiec	462	43	9,3%	405	87,7%	448	97,0%
4.	Poliomyelitis	462	43	9,3%	405	87,7%	448	97,0%
5.	Odra, świnka, Różyczka	462	414	89,6%		0,0%	414	89,6%
6.	Haemophilus Influenze	462	43	9,3%	405	87,7%	448	97,0%
7.	Pneumokoki	462	19	4,1%	400	86,6%	419	90,7%
8.	Rotawirusy	462	447	96,8%	447	96,8%	447	96,8%
SUMA		3696	615	16,6%	2904	78,6%	3519	95,2%

W roczniku 2021 uodpornienie przeciwko większości chorób utrzymuje się na podobnym poziomie.

Przedstawiona analiza potwierdza, iż szczepienia ochronne na terenie powiatu niżańskiego zapewniają wysoki odsetek osób zaszczepionych i zabezpieczają przed szerzeniem się chorób zakaźnych. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć.

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane, które nie są finansowane ze środków znajdujących się w budżecie ministra właściwego do spraw zdrowia. Z tej formy profilaktyki mogą skorzystać osoby w różnym wieku w zależności od wskazań do stosowania danych preparatów szczepionkowych.

Na terenie powiatu niżańskiego w 2023 roku szczepionkami zalecanymi płatnymi zaszczepiono:

- p/zakażeniom wirusem brodawczaka –18 osób;
- p/kleszczowemu zapaleniu mózgu –17 osób;
- p/grypie – 885 osób;
- p/streptococcus pneumoniae – 12 osób;
- p/neisseria meningitidis – 11 osób;

- p/krztuścowi – 8 osób;
- p/WZW B – 154 osoby;
- p/wściekliwość – 6 osób (przed wyjazdem za granicę);
- p/tężcowi – 33 osoby;
- p/durowi brzuszemu – 5 osób (przed wyjazdem za granicę);
- p/WZW A – 2 osoby;
- p/błonicy – 31 osób.

Natomiast szczepieniami zalecanymi, finansowanymi ze środków znajdujących się w budżecie ministra właściwego do spraw zdrowia zaszczepiono przeciwko nw. chorobom:

- p/ospie wietrznej – 33 dzieci (szczepienia wykonywane u dzieci uczęszczających do żłobków)
- p/tężcowi – 830 osób (po narażeniu – najczęściej po pokąsaniu przez zwierzęta lub po wypadkach), profilaktycznie zaszczepiono 33 osoby.
- p/zakażeniom wirusem brodawczaka – 162 dzieci.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE I PROMOCJA SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

Aby zapewnić i utrzymać wysoki odsetek osób zaszczepionych w powiecie niżańskim prowadzone są działania edukacyjne. Na stronie internetowej PSSE w Nisku oraz na facebooku na bieżąco umieszczane są posty dotyczące promocji szczepień ochronnych.

Program Szczepień Ochronnych promowany jest także przez pracowników pionu Epidemiologii na stoiskach informacyjno-edukacyjnych, podczas iwentów lokalnych (rozdawanie ulotek, indywidualne rozmowy z rodzicami). W 2023r. zorganizowano 6 takich spotkań. Na temat szczepień ochronnych prowadzone są również pogadanki i szkolenia dla kobiet w ciąży w Szkole Rodzenia. Podczas takich spotkań pracownik ds. szczepień ochronnych PSSE w Nisku przedstawia przyszłym mamom

aktualny Program Szczepień Ochronnych, omawia ich zasadność oraz udziela wyjaśnień dot. szczepień (w roku sprawozdawczym odbyły się 2 takie spotkania).

Dystrybuowano również materiały nt. szczepień ochronnych do podmiotów leczniczych. Ponadto odbyło się spotkanie z dziećmi z Domu Dziecka w Rudniku nad Sanem, którego tematem były szczepienia ochronne. Podczas spotkania wśród opiekunów dzieci przeprowadzono ankietę na temat wiedzy o szczepieniach ochronnych. Podobną ankietę przeprowadzono również wśród rodziców dzieci w 2 żłobkach zlokalizowanych na terenie naszego powiatu.

Podczas kontroli sanitarnych z zakresu szczepień ochronnych w podmiotach leczniczych informowano lekarzy aby wspierali rodziców w dostępie do wiarygodnych informacji nt. szczepień, aby edukowali rodziców, którzy mają obawy i wątpliwości, ponieważ za negatywnym stosunkiem rodziców do szczepień ochronnych stoi niewiedza na ich temat.

Istotnym źródłem informacji o szczepieniach ochronnych jest strona Państwowego Zakładu Higieny <http://szczepienia.pzh.gov.pl> Duża liczba odwiedzających tę stronę, świadczy o potrzebie prowadzenia portali, dzięki którym opiekunowie mogą uzyskać rzetelną informację na temat szczepień ochronnych.

W roku ubiegłym zarejestrowano 2 niepożądane odczyny poszczepienne, co świadczy o fakcie, że preparaty szczepionkowe są bezpieczne i dobrze tolerowane.

Informacje dotyczące składu każdej szczepionki, w tym substancji pomocniczych, można znaleźć w ulotce dołączonej do każdego opakowania szczepionki. Ponadto zestawienie szczepionek dostępnych na rynku z uwzględnieniem antygenów i substancji pomocniczych wymienionych w ulotce i Charakterystyce Produktu Leczniczego każdej szczepionki można znaleźć na portalu szczepienia.info

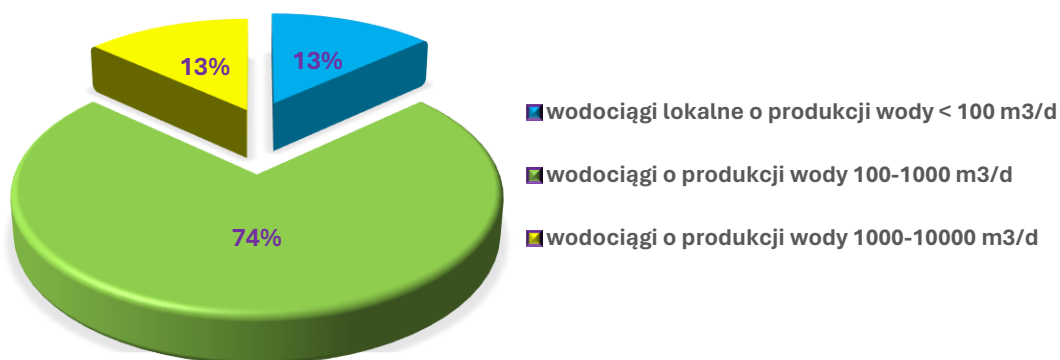
WARUNKI ZDROWOTNE ŚRODOWISKA BYTOWANIA ORAZ STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Zadaniem komórki higieny komunalnej w 2023r., podobnie jak w latach ubiegłych, była troska o bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców naszego powiatu, głównie poprzez nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia oraz nad warunkami świadczenia usług fryzjerskich i kosmetycznych. Kontynuowano nadzór nad obiektami użyteczności publicznej związanych z wypoczynkiem oraz nadzór nad transportem osób i zwłok. Ogółem objęto ewidencją 247 obiektów, z czego 80 zostało skontrolowanych. Wykonano 176 kontroli, wydano 155 decyzji administracyjnych.

W ramach nadzoru sanitarnego pobrano 49 próbek do badań (woda przeznaczona do spożycia, woda z kąpieliska, ciepła woda użytkowa).

STAN SANITARNY URZĄDZEŃ DO ZAOPATRYWANIA W WODĘ

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Nisku w roku 2023 podobnie jak w latach poprzednich objął nadzorem 15 urządzeń wodociągowych dostarczających wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Największy odsetek wodociągów stanowiły urządzenia o produkcji wody 100-1000 m³/d - 11, 2 wodociągi o produkcji 1000–10000 m³/d oraz 2 wodociągi lokalne o produkcji wody mniejszej niż 100 m³/d.

Wykres 1. Urządzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie powiatu niżańskiego

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 15 kontroli w zakresie sanitarno-technicznym, skontrolowano wszystkie nadzorowane wodociągi. W dwóch wodociągach stwierdzono nieprawidłowości (Huta Krzeszowska i Sieraków), które dotyczyły niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego ścian i sufitów w pomieszczeniach stacji uzdatniania wody. Wydano 2 decyzje administracyjne w tej sprawie, które do końca 2023r. zostały wykonane.

OCENA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

Na obszarze powiatu niżańskiego zaopatrywanym przez urządzenia wodociągowe znajduje się 89 punktów pobierania próbek wody. W ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez PPIS w Nisku oraz wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez producentów wody w 2023r. pobrano 135 próbek wody do badań. Zakres badań

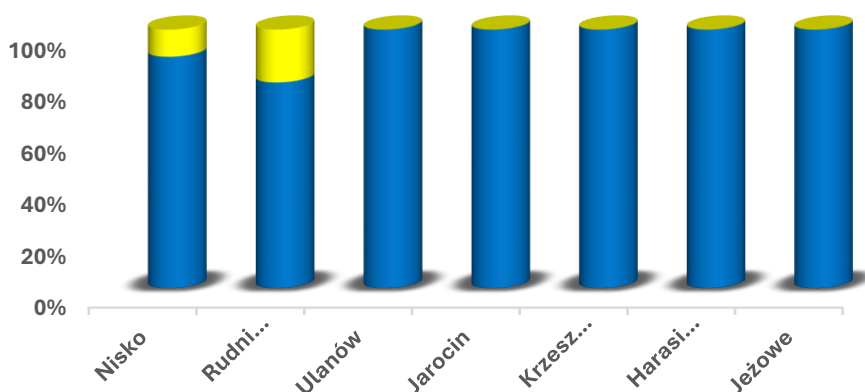

obejmował parametry gr. A oraz parametry gr. B - zgodnie z rozporządzeniem *Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.*

Prowadzona przez producentów wody w 2023 roku wewnętrzna kontrola jakości wody dostarczanej konsumentom z wymienionych wyżej wodociągów sieciowych była zgodna z zakresem i częstotliwością określonymi w w/w rozporządzeniu oraz sporządzonym na tej podstawie harmonogramem pobierania próbek wody na 2023r., uzgodnionym z PPIS w Nisku.

W 2023r. z wody pochodzącej z przedmiotowych wodociągów korzystało prawie 63 tys. konsumentów (dane pozyskane od producentów wody), co stanowi ok. 96% mieszkańców w powiecie niżańskim.

Z wody pochodzącej z ujęć indywidualnych o niewiadomej jakości nadal korzysta ok 4 % mieszkańców.

Wykres 2. Procent zwodociągowania w poszczególnych gminach powiatu niżańskiego

Woda dostarczana mieszkańcom naszego powiatu przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia pochodzi z ujęć wód podziemnych.

Stalą dezynfekcję wody zastosowano w 3 wodociągach: podchlorynem sodu - wodociąg Nisko, promieniami UV – wodociągi Nowosielec i Zarzecze. Pozostałe wodociągi

dezynfekowane są podchlorynem sodu okresowo lub według zaleceń. Występująca ponadnormatywna zawartość związków żelaza oraz manganu w wodzie ujmowanej w większości wodociągów na terenie powiatu wymaga stałego stosowania procesów napowietrzania i filtracji, w niektórych wodociągach również korekty pH wody i koagulacji.

Wodociąg	Sposób uzdatniania / dezynfekcja
Sigielki	<i>Brak uzdatniania / dezynfekcja podchlorynem sodu wg zaleceń</i>
Rudnik nad Sanem ul. Stróżańska	<i>Napowietrzanie, korekta pH, filtracja / dezynfekcja podchlorynem sodu wg zaleceń</i>
Rudnik nad Sanem ul. Chopina	<i>Napowietrzanie, korekta pH, filtracja / dezynfekcja podchlorynem sodu wg zaleceń</i>
Jarocin	<i>Napowietrzanie, filtracja / dezynfekcja podchlorynem sodu wg zaleceń</i>
Katy	<i>Napowietrzanie, filtracja / dezynfekcja podchlorynem sodu wg zaleceń</i>
Nowa Wieś	<i>Korekta pH / dezynfekcja podchlorynem sodu wg zaleceń</i>
Huta Krzeszowska	<i>Napowietrzanie, filtracja / dezynfekcja podchlorynem sodu wg zaleceń</i>
Sieraków	<i>Napowietrzanie, filtracja, koagulacja / dezynfekcja podchlorynem sodu wg zaleceń</i>
Bieliniec	<i>Napowietrzanie, filtracja / dezynfekcja podchlorynem sodu wg zaleceń</i>
Zarzecze	<i>Napowietrzanie, filtracja / dezynfekcja podchlorynem sodu wg zaleceń / stała dezynfekcja promieniami UV</i>
Nowosielec	<i>Napowietrzanie, korekta pH i barwy, filtracja / dezynfekcja podchlorynem sodu wg zaleceń / stała dezynfekcja promieniami UV</i>
Jeżowe	<i>Napowietrzanie, filtracja / okresowo dezynfekcja podchlorynem sodu</i>
Nisko	<i>Napowietrzanie, sedymentacja, filtracja, koagulacja / stała dezynfekcja podchlorynem sodu</i>

Tabela 1. Wykaz wodociągów sieciowych w powiecie nizańskim

W ciągu roku sprawozdawczego w wodzie podawanej przez 4 wodociągi występowały krótkotrwałe przekroczenia parametrów fizykochemicznych.

Jednorazowe przekroczenie w zakresie manganu i mętności wystąpiło w wodzie z wodociągu sieciowego w Jarocinie, w zakresie żelaza i mętności w wodzie z wodociągu w Katach, natomiast w zakresie barwy i mętności w Nowosielcu.

W wodzie podawanej z wodociągu sieciowego w Nisku dwukrotnie stwierdzono podwyższoną wartość barwy i mętności.

Ze względu na podwyższoną wartość mętności, pogorszeniu pod względem organoleptycznym uległa jakość wody z wodociągu sieciowego w Rudniku nad Sanem ul. Stróżańska.

W trakcie roku, stwierdzano także nieliczne odchylenia od wymagań składu bakteriologicznego wody.

Nieznaczne przekroczenia parametrów mikrobiologicznych stwierdzono w 4 wodociągach. Dotyczyły one zwiększonej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22 °C

oraz w jednym przypadku obecności bakterii grupy coli. Występujące w wodzie przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów były krótkotrwałe i w większości przypadków nie wpłynęły ostatecznie na negatywną ocenę jakości wody. Wydano 2 decyzje stwierdzające warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi (ze względu na obecność bakterii grupy coli - wodociąg Nisko, ze względu na przekroczenie mętności – wodociąg Rudnik nad Sanem ul. Stróżańska). W pozostałych przypadkach przedsiębiorstwa wodociągowe po otrzymaniu zawiadomienia o przekroczeniu podejmowały szybkie działania naprawcze w celu usunięcia stwierdzonych przekroczeń, a skuteczność tych działań była każdorazowo potwierdzana prawidłowym wynikiem badaniem wody.

Pod nadzorem PPIS w Nisku znajdują się również 2 wodociągi lokalne o produkcji wody mniejszej niż 100 m³/d, t.j:

- Przychodnia Specjalistyczna Nisko ul. Wolności 54
- Szpital Powiatowy Nisko ul. Kościuszki 1.

W 2023r. w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządzającego pobrano do badań 3 próbki wody (par. gr. A) z wodociągu Przychodni i 6 próbek (4 – par. gr. A, 1 – par. gr. B, 1 fiz. - chem.) z wodociągu Szpitala.

W wodzie przeznaczonej do spożycia produkowanej przez wodociąg Szpitala Powiatowego w Nisku dwukrotnie stwierdzono przekroczenie wartości manganu. W celu wyeliminowania stwierdzonego przekroczenia zgodnie z informacją przekazaną przez Dyrektora SPZZOZ w Nisku w stacji uzdatniania wody wymieniony został filtr wstępnego oczyszczania oraz wykonano regenerację i płukanie złoża trzech filtrów ciśnieniowych. Przeprowadzone działania naprawcze przyczyniły się do poprawy jakości wody.

Jakość wody z wodociągu Przychodni Specjalistycznej w Nisku przez cały 2023 rok odpowiadała obowiązującym normom.

Podsumowując, stan bezpieczeństwa sanitarnego w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na nadzorowanym terenie w 2023 roku, należy uznać za dobry i stabilny.

BADANIA W KIERUNKU LEGIONELLA SP.

W roku sprawozdawczym w ramach nadzoru sanitarnego pobrano do badań w kierunku *Legionella* sp. 5 próbek ciepłej wody użytkowej w Szpitalu Powiatowym w Nisku. Natomiast w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez Szpital pobrano do badań 14 próbek.

Do końca lutego 2023r. instalacja ciepłej wody użytkowej Szpitala Powiatowego w Nisku w dalszym ciągu była skolonizowana bakteriami z rodzaju *Legionella* sp. (średnie skażenie).

Wdrożone przez zarządzającego z początkiem roku działania naprawcze przyczyniły się do poprawy sytuacji i od marca do sierpnia ciepła woda użytkowa w Szpitalu Powiatowym w Nisku w zakresie bakterii *Legionella* odpowiadała obowiązującym normom.

W próbkach pobranych do badań we wrześniu i październiku 2023r. ponownie stwierdzono ponadnormatywną obecność bakterii z rodzaju *Legionella* sp. (wysokie i średnie skażenie). Z uwagi na wysokie skażenie PPIS w Nisku swoją decyzją nakazał wyłączenie z użytkowania urządzeń wytwarzających aerozol wodno-powietrzny oraz podjęcie natychmiastowych działań interwencyjnych, włącznie z czyszczeniem i dezynfekcją instalacji wody ciepłej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Badania kolejnych próbek ciepłej wody użytkowej wykazały brak skażenia na jednym z oddziałów, natomiast wysokie skażenie bakteriami *Legionella* sp. na innym oddziale. PPIS w Nisku ponownie wydał decyzję nakazującą wyłączenie z użytkowania urządzeń wytwarzających aerozol wodno-powietrzny i podjęcie natychmiastowych działań naprawczych.

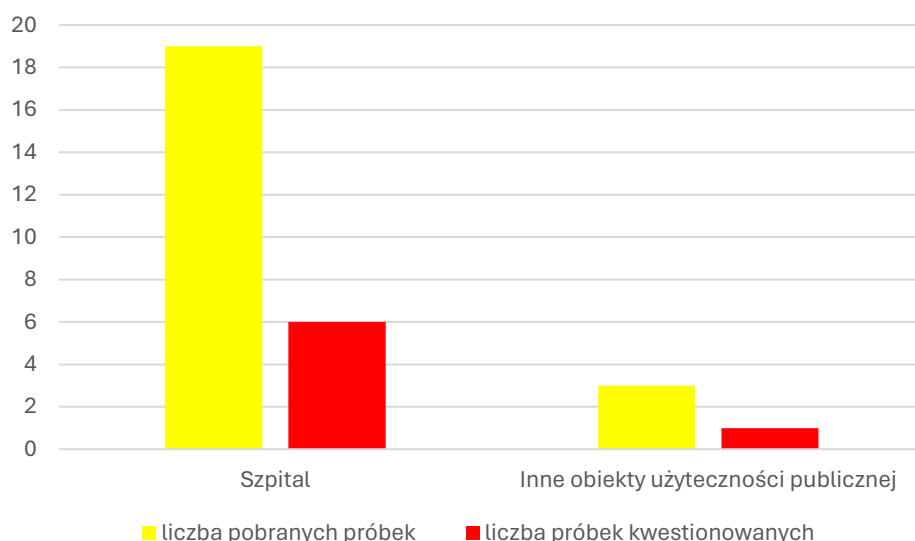
Przeprowadzone powtórnie działania naprawcze przeprowadzone przez zarządzającego placówką przyczyniły się do wyeliminowania stwierdzonego skażenia i na koniec 2023r. ciepła woda użytkowa w Szpitalu Powiatowym w Nisku spełniała wymagania.

W ramach nadzoru sanitarnego w 2023r. do badań w kierunku *Legionella* sp. pobrano również próbki ciepłej wody użytkowej w innych obiektach użyteczności publicznej t.j: Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr od Aniołów w Jeżowem, PHU Ralpol-2 w Jeżowem oraz w Zajeździe „Pod Jesionami” w Nisku.

Analiza jednej z próbek wykazała ponadnormatywną ilość bakterii *Legionella* sp. (średnie skażenie), w związku z czym PPIS w Nisku wydał stosowną decyzję w tej

sprawie oraz nakazał właścicielowi obiektu przeprowadzenie przeglądu technicznego sieci ciepłej wody oraz podjęcie działań zmierzających do redukcji liczby bakterii. Ponowna analiza próbek wody pobranej po przeprowadzonych działaniach naprawczych wykazała brak skażenia ciepłej wody użytkowej i na koniec 2023r. obiekt zakwalifikowano jako dobry.

Nie kwestionowano próbek ciepłej wody użytkowej pobranej w pozostałych dwóch obiektach użyteczności publicznej.

Wykres 3. Liczba pobranych próbek ciepłej wody użytkowej w 2023r.

W 2023r. wydano ogółem 13 decyzji dot. Legionelli sp.

OCENA JAKOŚCI WODY W KĄPIELISKU I BASENIE

W 2023r. na terenie powiatu niżańskiego funkcjonowało jedno Kąpielisko Miejskie Podwolina znajdujące się przy ul. Dąbrowskiego w Nisku, którego organizatorem podobnie jak w latach ubiegłych był Zarząd Budynków Komunalnych i Zieleni Miejskiej w Nisku. Sezon kąpielowy wyznaczono w okresie od 16 czerwca do 3 września 2023r. W trakcie trwania sezonu kąpieliskowego przeprowadzono 1 kontrolę stanu sanitarnego obiektu, która nie wykazała nieprawidłowości.

Teren obiektu był uporządkowany, piasek na plaży utrzymany w należytej czystości. Wydzielono strefę dla kąpiących się (100 m linii brzegowej), wraz z wyznaczoną strefę dla najmłodszych dzieci. Nad bezpieczeństwem kąpiących się, w godzinach otwarcia kąpieliska czuwali zatrudnieni ratownicy. Kąpielisko było oznakowane przez organizatora zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Próbki do badań w zakresie mikrobiologicznym pobierane były zgodnie z ustalonym z PPIS w Nisku harmonogramem. Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego PPIS

w Nisku w ramach kontroli urzędowej pobrał 1 próbkę wody. W ramach kontroli wewnętrznej w trakcie sezonu pobrano 4 próbki wody do badań.

Na podstawie sprawozdań z badań, PPIS w Nisku dokonywał bieżącej oceny jakości wody w kąpielisku i informował organizatora kąpieliska oraz Burmistrza Gminy i Miasta Nisko o jakości wody do kąpiel. Dane na temat jakości wody były również na bieżąco uaktualniane w serwisie kąpieliskowym.

<https://sk.gis.gov.pl/>

W sezonie kąpielowym 2023 PPIS w Nisku wydał 6 bieżących ocen jakości wody w kąpielisku Podwolina, w tym 2 o nieprzydatności wody do kąpiel, z uwagi na nadmierny zakwit sinic w wodzie. Mając na względzie ochronę zdrowia ludzkiego PPIS w Nisku decyzją z dnia 23 lipca 2023r. wprowadził zakaz kąpiel, który obowiązywał od dnia 23.07.2023r. do dnia 08.08.2023r. W związku z tym w ramach kontroli urzędowej przedstawiciele PPIS w Nisku przeprowadzili poza ustalonym harmonogramem 3 kontrole dotyczące wizualnego nadzorowania wody w kąpielisku. W pozostałym okresie sezonowym woda w kąpielisku spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17.01.2019r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpiel (Dz.U. z 2019r. poz. 255). W roku sprawozdawczym, nie zgłaszano interwencji związanych z funkcjonowaniem lub jakością wody w kąpielisku. Na terenie powiatu niżańskiego w 2023 roku nie funkcjonowały miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpiel.

W ewidencji PPIS w Nisku ujęto i skontrolowano 1 basen odkryty w ośrodku wypoczynkowym MONO Tennis Camp w Harasiukach, czynny sezonowo, dostępny tylko dla gości ośrodka. Basen ten, z uwagi na wymiary niecki i pojemność nie podlega wymaganiom określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia

9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

W roku sprawozdawczym w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez właściciela obiektu, pobrano 1 próbkę wody do badań w zakresie parametrów mikrobiologicznych - nieprawidłowości nie stwierdzono.

Przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną, która nie wykazała uchybień. Stan techniczny basenu i jego eksploatacja w 2023 roku nie budziły zastrzeżeń.

STAN SANITARNO-TECHNICZNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W dalszym ciągu kontynuowano bieżący nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej.

Największą część obiektów użyteczności publicznej skontrolowanych w 2023 roku podobnie jak w roku poprzednim stanowiły **zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej**.

Największe potencjalne zagrożenie zdrowotne w tego typu obiektach związane jest z wykonywaniem zabiegów naruszających ciągłość tkanek, dlatego też przy wykonywaniu czynności kontrolnych pracownicy inspekcji sanitarnej zwracali szczególną uwagę na postępowanie związane z dezynfekcją i sterylizacją narzędzi kosmetycznych i fryzjerskich. We wszystkich skontrolowanych w 2023 roku zakładach stosowane były środki dezynfekcyjne do narzędzi, rąk i skóry.

W zakładach kosmetycznych świadczących usługi z naruszeniem ciągłości tkanki oraz salonie tatuażu prowadzona była również sterylizacja narzędzi. Część zakładów wyposażona jest w autoklawy, część oddaje narzędzia do sterylizacji na podstawie zawartych umów. Pranie brudnej bielizny (fartuchy, pelerynki, ręczniki) z reguły wykonują właściciele zakładów we własnym zakresie poza miejscem świadczenia usług. W większości zakładów używa się ręczników jednorazowego użytku. Postępowanie z odpadami niebezpiecznymi (powstałymi w trakcie prowadzenia usług kosmetycznych) jest analogiczne do postępowania z odpadami medycznymi.

Na koniec roku 2023r. w ewidencji PPIS w Nisku w tej grupie obiektów znajdowało się 98 zakładów, w tym 11 nowych, które rozpoczęły działalność w ciągu roku. W trakcie 2023r. zlikwidowano 3, natomiast 1 zakład poszerzył działalność o solarium. Skontrolowano 68 zakładów, przeprowadzono 68 kontroli dot. stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń i wyposażenia (w tym 1 odbiór nowego zakładu) oraz oceny zgodności postępowania zgodnie z procedurami zapewniającymi ochronę przed przenoszeniem zakażeń i chorób zakaźnych stosowanymi w zakładach.

Stan sanitarno-techniczny wszystkich obiektów z tej grupy poddanych kontroli w 2023 roku nie budził zastrzeżeń. Wydano 4 pozytywne opinie sanitarne dot. procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, stosowanych w gabinetach kosmetycznych i fryzjerskich.

W ewidencji PPIS w Nisku na koniec roku sprawozdawczego znajdowało się 20 **obiektów, w których świadczone są usługi noclegowe**. W 2023r. skontrolowano 5 obiektów z tej grupy. Przeprowadzono 6 kontroli sanitarnych.

Były to: Złote Pióro – noclegi Nisko ul. Polna 33, zajazd „Pod Jesionami” w Nisku, Dom weselny Magnat w Jeżowem, MONO Tennis Camp w Harasiukach i gospodarstwo agroturystyczne „Zagroda Balbiny” w Sierakowie. Przeprowadzono 2 kontrole ponadplanowe w związku z interwencją, która dotyczyła warunków sanitarno-higienicznych w „Zagrodzie Balbiny” w Sierakowie. W skład kontrolowanego obiektu wchodziło 5 domków wolnostojących. W dniu kontroli domki dla gości były zamknięte i nie było możliwości przeprowadzenia czynności kontrolnych. Stan sanitarny otoczenia był prawidłowy. Właściciel gospodarstwa oświadczył, że działalność nie jest prowadzona i od maja 2023r. wystawiona na sprzedaż, dlatego obiekt ten został usunięty z ewidencji. W pozostałych obiektach z tej grupy nie stwierdzono nieprawidłowości.

Oprócz w/w dziedzin nadzorowano także szereg innych miejsc będących potencjalnymi obiektami ryzyka dla zdrowia publicznego t.j.: **jednostki pomocy społecznej, ustępy publiczne, tereny rekreacyjne, ośrodki kultury, obiekty sportowe, stacje paliw, miejsca obsługi podróżnych przy drogach szybkiego ruchu, przystanki, ośrodek szkoleniowy, cmentarze, domy przedpogrzebowe i samochody do przewozu zwłok**.

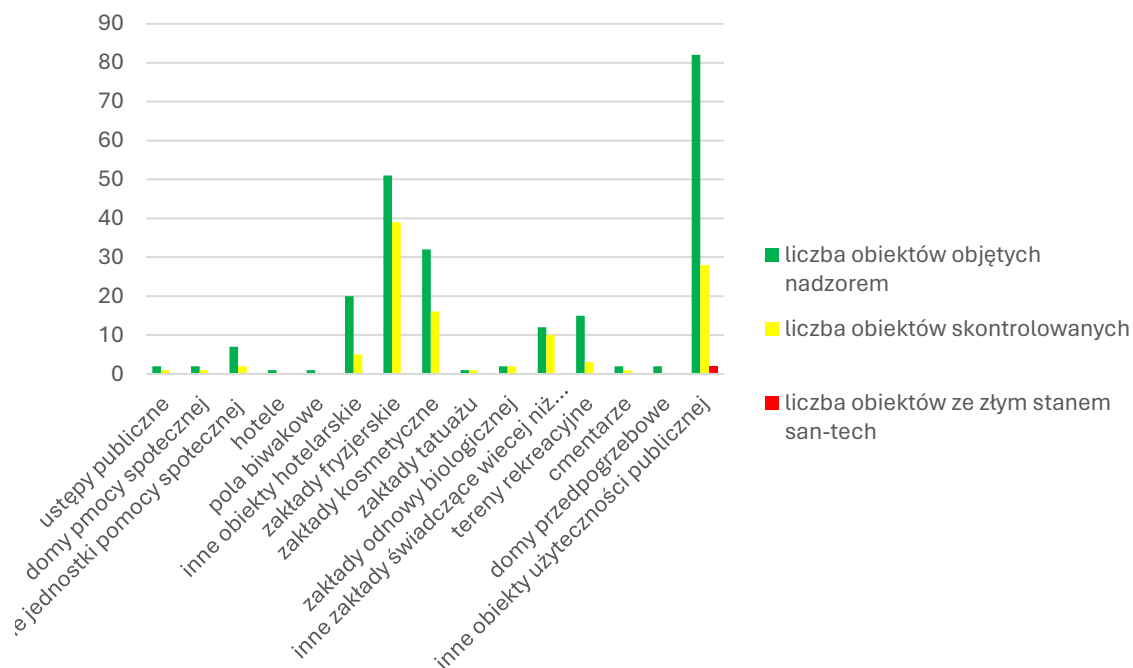
W 4 z w/w obiektów, stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego, które dotyczyły głównie brudnych powierzchni ścian i sufitów w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi. W związku z tym PPIS w Nisku wydał 4 decyzje w tej sprawie. Dwie decyzje zostały wykonane, terminy wykonania pozostałych dwóch zostały na wnioski zobowiązanych przesunięte na rok następny, w związku z czym te dwa obiekty na koniec 2023r. zostały zakwalifikowane jako złe.

W jednym przypadku właściciel usunął stwierdzone nieprawidłowości przed wydaniem decyzji PPIS w Nisku

W tej grupie obiektów ujęto również **środki transportu osobowego** prowadzonego przez podmioty mające na terenie powiatu niżańskiego swoje bazy lub punkty obsługi. W ewidencji PPIS w Nisku znajdują się 8 firm świadczących usługi w zakresie

transportu publicznego i turystycznego (24 środki transportu) i 3 jednostki pływające (galary).

W ocenianym roku skontrolowano 2 autobusy turystyczne należące do prywatnego przewoźnika - zaleceń nie wydano, ich stan oceniono jako dobry. Ocenie podlegał stan sanitarno-higieniczny środków transportu przygotowanych do wyjazdu.

Wykres 4. Obiekty użyteczności publicznej - natężenie prowadzonych kontroli w 2023r.

POSTĘPOWANIE ZE ZWŁOKAMI I SZCZĄTKAMI LUDZKIMI

W 2023r. w ewidencji PPIS w Nisku znajdowało się 8 zakładów pogrzebowych świadczących usługi w zakresie transportu zwłok (14 samochodów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich). Skontrolowano 3 zakłady pogrzebowe (5 środków transportu) w zakresie przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Wydano 38 decyzji zezwalających na ekshumacje zwłok lub szczątków ludzkich oraz 17 postanowień na sprowadzenie zwłok lub szczątków ludzkich z zagranicy. Wydano 2 decyzje zezwalające na wywóz urny do Ukrainy i do USA i 1 odmowną z uwagi na brak dokumentów potwierdzających prawo do wywozu. W 2023 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi.

INTERWENCJE OD MIESZKAŃCÓW

W 2023r. w komórce higieny komunalnej zanotowano 7 interwencji; 2 dotyczące obecności insektów w budynkach mieszkalnych, 1 dot. niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego domków letniskowych w gospodarstwie agroturystycznym,

1 dot. uciążliwości związanych ze składowaniem osadów ściekowych,
2 dot. uciążliwości związanych niewłaściwym usuwaniem nieczystości płynnych i 1 dot. jakości wody wodociągowej. Cztery z nich zostały rozpatrzone przez PPIS w Nisku, pozostałe trzy przekazano do załatwienia wg posiadanych właściwości do innych organów. Wszystkie zanotowane interwencje zostały załatwione terminowo.

DZIAŁANIA EDUKACYJNE I INFORMACYJNE

W celu zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi pracownicy higieny komunalnej prowadzili w 2023 roku szereg działań edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych.

Przed i w trakcie sezonu letniego 2023 promowano bezpieczne zachowania podczas wypoczynku nad wodą, udzielano informacji dotyczących serwisu kąpieliskowego, jakości wody w kąpielisku oraz zagrożeń związanych z nadmiernym zakwitom sinic. Prowadzone działania edukacyjne dotyczyły również podstawowych zasad korzystania z piaskownic oraz obowiązków spoczywających na administratorach piaskownic wpływających na bezpieczeństwo osób z nich korzystających.

„LetNisko – powitanie lata nad Zalewem Powolina”.

Najwięcej uwagi w b.r. poświęcono przeciwdziałaniu zagrożeniom związanym z zakażeniami spowodowanymi przez bakterie *Legionella pneumophila*. Działaniami edukacyjno-informacyjnymi w tym zakresie objęto właścicieli/zarządców obiektów świadczących usługi noclegowe, obiektów zamieszkania zbiorowego (w tym domów opieki społecznej i innych jednostek organizacyjnych opieki społecznej), szpitala powiatowego i innych podmiotów leczniczych (w tym gabinetów stomatologicznych) oraz innych obiektów użyteczności publicznej t.j. szkoły, dom dziecka, obiekty sportowe. Tematyka działań związana była głównie z utrzymaniem w odpowiednim stanie sanitarno-technicznym instalacji wodociągowej w budynkach,

przestrzeganiem podstawowych zasad higienicznych prowadzących do zmniejszenia ryzyka zakażeń oraz systematycznym przeprowadzaniem zabiegów czyszczących i dezynfekujących urządzenia wytwarzające aerozol wodnopowietrzny.

W ramach działań profilaktycznych do wszystkich ww. obiektów zostały przekazane ulotki edukacyjno-informacyjne dot. możliwych źródeł *Legionelli* i sposobów zmniejszenia ryzyka zakażenia.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH

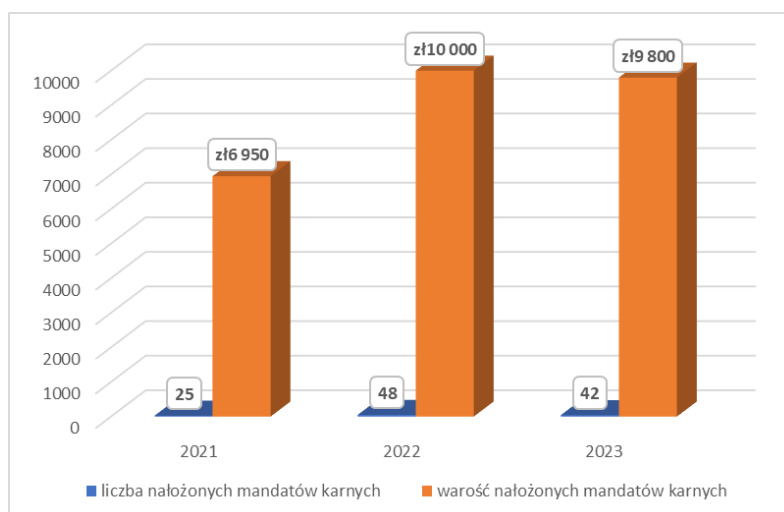
ZAKRES NADZORU SANITARNEGO

Nadzór nad bezpieczeństwem żywności, żywienia i przedmiotów użytku sprawuje komórka Higieny Żywności i Żywienia.

Kontrole w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne przeprowadzane są według wytycznych i procedur opracowanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego i prowadzone są w wielu obszarach m.in. warunków produkcji, przechowywania i sprzedaży żywności; prawidłowości prowadzonych procesów technologicznych; nadzoru nad jakością zdrowotną żywności oraz przedmiotów użytku, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, a także wyrobów mogących mieć wpływ na zdrowie ludzi; znakowania żywności wprowadzanej do obrotu; prawidłowości prezentacji i reklamy suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego na stronach internetowych; transportu artykułów spożywczych.

W trakcie kontroli oceniany jest stan sanitarno-higieniczny obiektów, zaopatrzenie w wodę i jej jakość zdrowotna, higiena procesów produkcji i dystrybucji żywności, higiena personelu oraz dokumentacja systemów jakości - dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej GHP/GMP i system HACCP.

W roku 2023 w ewidencji PPIS w Nisku znajdowały się 683 obiekty, w tym 92 zakłady produkcji żywności, 413 obiektów obrotu żywnością, 11 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, 76 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego, 90 zakładów żywienia typu otwartego i 1 zakład usług cateringowych. Przeprowadzono ogółem 517 kontroli sanitarnych, nałożono 42 mandaty Karne.

Wykres 1. Liczba nałożonych mandatów karnych w latach 2021-2023r.

OGÓLNA OCENA STANU SANITARNEGO NADZOROWANYCH OBIEKTÓW

Stan sanitarny obiektów żywności i żywienia w powiecie niżańskim był i jest nadal bardzo zróżnicowany. W większości są to obiekty, które mają kilkadziesiąt lat, ale są również obiekty nowoczesne.

W trakcie kontroli zwracano uwagę na wyposażenie kontrolowanego zakładu, jego otoczenie, jakość i identyfikowalność surowców wykorzystywanych do produkcji, jakość wody stosowanej do przygotowywania żywności, ocenę wizualną i/lub laboratoryjną próbek żywności pobieranych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu, stan zdrowia osób mających kontakt z żywnością, gospodarkę odpadami, wdrożenie i stosowanie systemów kontroli wewnętrznej odpowiednio do rodzaju prowadzonej działalności. Najczęściej stwierdzane podczas kontroli sanitarnych nieprawidłowości dotyczyły:

- niewłaściwego stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń i wyposażenia zakładów,
- niewłaściwego sposobu przechowywania środków spożywczych i opakowań, naczyń jednorazowych,
- niewłaściwego postępowania przy gromadzeniu i usuwaniu odpadów,
- nieprzestrzegania procedur GHP,GMP,HACCP w zakładzie,
- braku przeszkolenia personelu,
- braku aktualnych wyników badań potwierdzających odpowiednią jakość produkowanych środków spożywczych,
- stosowania do produkcji i sprzedaży środków spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości/terminu przydatności do spożycia,
- niewystarczającej ilości powierzchni roboczych oraz odpowiedniego rozkładu pomieszczeń w Bloku Żywienia, pozwalające na higieniczne przeprowadzanie wszelkich działań żywnościowych.

W 2023r. do PPIS w Nisku wpłynęło 26 interwencji dot. nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego obiektów żywnościowych z czego 12 okazało się zasadnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli interwencyjnych wydano 5 decyzji nakazujących, 10 rachunkowych oraz nałożono 12 mandatów karnych.

NADZÓR ORGANÓW PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ NAD ZAKŁADAMI ŻYWIENIA ZBIOROWEGO TYPU OTWARTEGO.

Kontrolą PPIS w Nisku objęto przede wszystkim zakłady zbiorowego żywienia typu otwartego wysokiego ryzyka, wytypowane na podstawie przeprowadzonej analizy

zagrożeń i ich wpływu na zdrowie ludzi oraz interwencji dot. niewłaściwej jakości zdrowotnej żywności, niewłaściwej higieny personelu i nieprzestrzegania higieny podczas produkcji posiłków zgłaszanych przez konsumentów .

W 2023r. skontrolowano 63 zakłady, w tym 34 zakłady małej gastronomii.

Na podstawie arkusza oceny zakładu oceniono 45 zakładów (w tym 24 zakłady małej gastronomii). Nieprawidłowości stwierdzone podczas czynności kontrolnych dotyczyły głównie zapewnienia wymaganych prawem warunków higienicznych i zdrowotnych, doprowadzenia m.in. do właściwego stanu sanitarno-technicznego powierzchni ścian, sufitów, podłóg oraz sprzętu w pomieszczeniach pionu żywienia oraz opracowania/wdrożenia/zweryfikowania i utrzymania systemu kontroli wewnętrznej opartego na zasadach systemu HACCP.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono mandaty karne oraz decyzje nakazujące poprawę stanu technicznego.

STAN SANITARNY ŚRODKÓW TRANSPORTU ŻYWNOŚCI

W ewidencji obiektów będących pod nadzorem PPIS w Nisku znajduje się 128 środków transportu. Podczas kontroli sprawdzano przede wszystkim: stan higieniczno-techniczny pojazdów, w tym poziom czystości pojazdów i wyposażenia, karty mycia i dezynfekcji pojazdów, przestrzeganie zasad higieny, w tym higieny osobistej osób odpowiedzialnych za warunki transportu.

Środki transportu posiadają opracowane i wdrożone zasady GHP oraz wdrożony system HACCP (GHP-128, HACCP-16).

Nie przeprowadzono kontroli interwencyjnych dot. tej grupy obiektów oraz nie wydawano decyzji w wyniku naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, nakazujących przywrócić stan zgodny z wymaganiami określonymi w przepisach prawa żywnościowego. W 2023r. zatwierdzono 16 środków transportu (w tym 8 obiektów ruchomych tymczasowych), skontrolowano 3 środki transportu, które oceniono na podstawie arkusza oceny zakładu.

Zakłady produkujące żywności posiadają własne środki transportu wpisane do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS.

JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

Oceny jakości zdrowotnej środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością dokonywano na podstawie analizy sprawozdań z badań laboratoryjnych pobranych próbek.

Próbki pobierano zgodnie z „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach Urzędowej Kontroli Żywności i monitoringu dla PIS” opracowanego na 2023 rok. Istnieje również możliwość dodatkowego poboru próbek w związku z wystąpieniem zatrucia pokarmowego czy wniesionych interwencji konsumenckich. Próbki te są próbkami dodatkowymi z puli rezerwowej, stanowiącej 25-30% próbek ponad plan. W bieżącym roku z terenu naszego powiatu pobrano 1 taką próbkę.

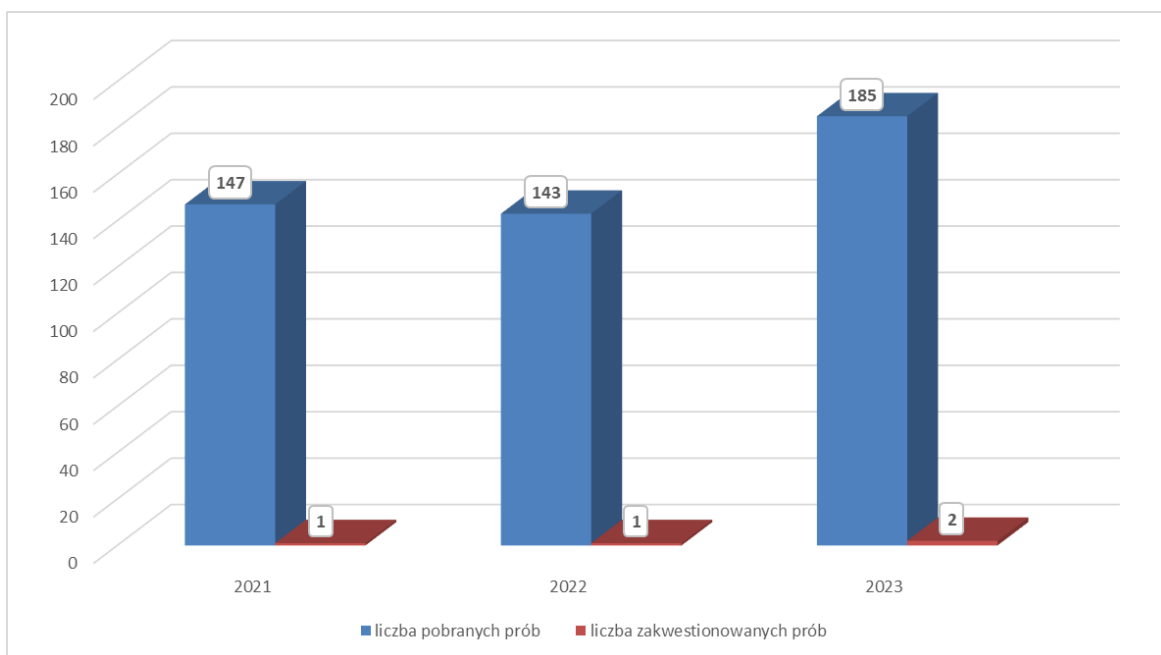
Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002r. w sprawie stacji wczesnego wykrywania skażeń promieniotwórczych i placówek prowadzących pomiary skażeń promieniotwórczych (Dz. U. Nr 239, poz. 2030), w ramach „Monitoringu Radiologicznego nadzorowanego przez Państwową Agencję Atomistyki” pobierano próbki celem oznaczenia stężenia radionuklidów Cs-137 i Sr-90

W 2023r. pobrano w tym zakresie 5-próbek takich jak: mleko, miód, śmietana, zboża, buraki gruntowe. Próby te nie uległy zakwestionowaniu.

REALIZACJA PLANU POBORU PRÓB

W 2023r. pobrano 185 próbek, w tym 181 próbek żywności i 4 próbki materiałów do kontaktu z żywnością. Zakres badań obejmował kierunki: mikrobiologia, metale, azotany, furan i jego pochodne, witaminy i inne żywieniowe, w tym: suplementy diety, żywność dla określonych grup, gluten, GMO, jod, WWA, żywność wzbogacana, substancje dodatkowe, mikotoksyny, akryloamid, antybiotykooporność, migracja

globalna i migracja specyficzna, pestycydy, 3-MCPD i pochodne, skażenia promieniotwórcze.

Wykres 2. Pobór prób w latach 2021-2023.

ZNAKOWANE ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

Oznakowanie żywności stanowi dla konsumenta podstawowe źródło wiedzy o produkcie i sposobie jego użytkowania. Nośnikiem informacji mających wpływ na podejmowanie przez konsumenta decyzji o zakupie produktu spożywczego jest jego etykieta. To z etykiety konsument dowiaduje się o szczególnych właściwościach produktu; jego oddziaływaniu na zdrowie, zastosowanych metodach produkcji itp. Dlatego też poza interesującą grafiką i atrakcyjną kolorystyką etykieta powinna zawierać przede wszystkim rzetelne informacje o produkcie tak, aby konsument mógł dokonać świadomego wyboru spożywanej przez niego żywności.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1169/2011 z dnia 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, przedstawiciele PPIS w Nisku w nadzorowanych obiektach dokonywali oceny znakowania środków spożywczych. Powyższą ocenę przeprowadzano w trakcie kontroli sanitarnych, w zakładach produkcyjnych i miejscach wprowadzania do obrotu (w tym sprzedawanych on-line) oraz zakładach żywienia zbiorowego w odniesieniu do pobranych do badania próbek żywności ogólnego spożycia, jak również suplementów diety, żywności wzbogaconej oraz żywności dla określonych grup.

Wymogi dotyczące znakowania produktów żywnościowych są bardzo szczegółowe i przysparzają przedsiębiorcom wiele trudności w ich właściwym zastosowaniu. Prawidłowe opracowanie etykiety wymaga solidnej znajomości wciąż zmieniających się przepisów oraz właściwej ich interpretacji.

W 2023r. na nadzorowanym terenie nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie znakowania produktów spożywczych.

NADZÓR NAD OBROTEM GRZYBAMI I PRZETWÓRSTWEM GRZYBÓW ORAZ ZATRUCIA GRZYBAMI

Czterech pracowników higieny żywności i żywienia w ramach posiadanych uprawnień klasyfikatora grzybów prowadziło nadzór nad wprowadzanymi do obrotu grzybami świeżymi.

W 2023r. w PSSE Nisko dokonano trzech konsultacji dot. oceny przydatności do spożycia świeżych grzybów - nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Uczestniczono również w imprezach plenerowych gdzie prezentowano wystawę grzybów w ramach akcji „Poznaj grzyby, unikniesz zatrucia”, organizowano konkursy plastyczne dla dzieci „Bezpieczne grzybobranie”, prowadzono dystrybucję ulotek pt. „Zatrucia grzybami – objawy, pierwsza pomoc, leczenie”, oraz udzielano porad w zakresie bezpiecznego grzybobrania.

Na stronie internetowej PSSE w Nisku umieszczono informację o bezpłatnych „poradach grzybowych” oraz zasadach bezpiecznego grzybobrania i konsumpcji grzybów.

SYSTEM WCZESNEGO OSTRZEGANIA O NIEBEZPIECZNEJ ŻYWNOŚCI I PASZACH – RASFF

RASFF służy do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli w Europie będącymi członkami tego systemu. Do systemu wprowadzane są informacje

o żywności, paszach i materiałach do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiska i działaniach następczych w wyniku zidentyfikowania takich produktów. W ramach systemu RASFF monitorowana jest nie tylko żywność, ale także przedmioty użytku mające kontakt z żywnością.

W 2023 roku przedstawiciele PPIS w Nisku w ramach monitorowania wycofywania produktów niebezpiecznych objętych powiadomieniami systemu przeprowadzili 56 kontroli.

BADANIE ŻYWNOŚCI W KIERUNKU OBECNOŚCI ORGANIZMÓW GENETYCZNIE ZMODYFIKOWANYCH (GMO)

W obiektach będących pod nadzorem PPIS w Nisku prowadzono również nadzór nad przestrzeganiem warunków określonych w rozporządzeniach 1829/2003 i 1830/2003 dot. żywności genetycznie zmodyfikowanej, ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowego znakowania środków spożywczych zawierających GMO oraz dokumentacji towarzyszącej ww. środkom spożywczym. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. W 2023r. pobrano 3 próbki w kierunku GMO, próbki te nie uległy zakwestionowaniu.

NADZÓR ORGANÓW PAŃSTWOWEJ INSPEKЦИИ SANITARNEJ NAD BEZPIECZEŃSTWEM ZDROWOTNYM SUPLEMENTÓW DIETY, ŻYWNÓŚCI DLA OKREŚLONYCH GRUP ORAZ ŻYWNÓŚCI OBLIGATORYJNIE WZBOGACONEJ

Nadzór nad bezpieczeństwem zdrowotnym suplementów diety.

Nadzór organów PIS nad suplementami diety, żywnością dla określonych grup oraz żywnością obligatoryjnie wzbogaconą prowadzony jest zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi znakowania żywności i ich reklamy.

Konsumenci powinni mieć zapewnioną możliwość świadomego, racjonalnego podejmowania decyzji i dokonywania wyboru produktów, dlatego też muszą otrzymywać rzetelną informację przede wszystkim o cechach oferowanych towarów, ale także warunkach bezpiecznego ich używania. W analizowanym okresie pracownicy higieny żywności i żywienia pobrali 7 próbek suplementów diety do badań organoleptycznych oraz w kierunku znakowania, zawartości substancji słodzących, kofeiny i substancji dodatkowych. Wyników nie kwestionowano.

Żywność dla określonych grup

Katalog żywności dla określonych grup zawiera preparaty do początkowego i dalszego żywienia niemowląt, produkty zbożowe przetworzone i inna żywność dla dzieci, żywność specjalnego przeznaczenia medycznego, środki spożywcze zastępujące całodzienną dietę oraz produkty do kontroli masy ciała. W 2023r. pobrano do badań 8 próbek w tym zakresie: 3 próbki do badań w kierunku metali, 2 próbki w kierunku azotanów, 2 próbki w kierunku związków mutagennych i kancerogennych i 1 próbka w zakresie znakowania. W 1 próbce z grupy produktów zbożowych przetworzonych (gotowe posiłki na bazie mięsa dla dzieci) stwierdzono przekroczenia zawartości furanu, jednak poziom przekroczenia w opinii PZH nie stwarzał ryzyka zagrożenia dla zdrowia. Próbki pozostałych produktów nie były kwestionowane.

Na terenie powiatu niżańskiego nie ma producentów żywności należącej do katalogu żywności dla określonych grup.

Żywność obligatoryjnie wzbogacana.

Zgodnie z Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 16 września 2010r. w sprawie substancji wzbogacających dodawanych do żywności pobrano 2 próbki soli do analizy w zakresie zawartości jodanu potasu - próbki te nie uległy zakwestionowaniu.

JAKOŚĆ ZDROWOTNA MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOCIĄ

Nadzór sanitarny nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością obejmuje zarówno sanitarno-higieniczne warunki produkcji, jak i bezpieczeństwo zdrowotne tych produktów. Na terenie powiatu niżańskiego nie funkcjonują zakłady produkujące materiały i wyroby przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W ramach prowadzonego nadzoru w 2023r. na podstawie okazanych dokumentów (m. in. deklaracji zgodności) dokonano oceny zgodności materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością używanych w procesach produkcyjnych w nadzorowanych zakładach. Oceniono 4 próbki (kieliszki ze złotym obrzeżem, talerz szklany ze złotym obrzeżem, pojemnik plastikowy 1L, pojemnik do żywności 0,5L) - nie stwierdzono nieprawidłowości.

WYBRANE ZAGADNIENIA ŻYWIENIA ZBIOROWEGO

Bardzo ważnym elementem podstawowej formy wyżywienia dla określonych grup konsumentów jest żywienie zbiorowe zamknięte (pacjentów szpitali, dzieci w szkołach i przedszkolach, wychowanków domów dziecka, pensjonariuszy domów pomocy społecznej, stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych itp.).

Zasady żywienia zbiorowego wraz ze sposobem ich egzekwowania w jednostkach systemu oświaty zostały określone w przepisach o bezpieczeństwie żywności i żywienia oraz rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Kontrole bloków żywienia w szpitalach

W 2023r. w Szpitalu Powiatowym w Nisku ramach urzędowej kontroli żywności przeprowadzono kontrolę w zakresie oceny stanu sanitarno-technicznego, oceny pod kątem alergenów, jadłospisu oraz oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach na podstawie jadłospisów - zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego. Do badania laboratoryjnego pobrano 1 próbkę posiłku obiadowego (dieta podstawowa) w zakresie wartości kalorycznej i zawartości składników odżywczych. Zgodnie z arkuszem oceny dekadowej jadłospis oceniono w klasie 1 - jako prawidłowy. W szpitalu obowiązuje Procedura Zakładowa QP/OD 1.1 „Diety lecznicze stosowane w żywieniu pacjentów w SPZ ZOZ w Nisku”, wg której wyróżniono następujące rodzaje poszczególnych diet. Dla każdego pacjenta po przyjęciu na dany oddział lekarz ustala dietę. Następnie oddziałowa przyjmuje każdego dnia listę osób wraz z wykazem przepisanych przez lekarza diet. Lista ta zostaje przekazana do dietetyczki, która opracowuje daną dietę i wylicza zapotrzebowanie na dane artykuły spożywcze na dany dzień i osobę. Produkty żywnościowe są zamawiane przez magazyniera na podstawie zapotrzebowania wskazanego przez dietetyczkę.

Pacjentom oddziałów są udostępniane informacje o substancjach alergennych powodujących reakcje nietolerancji zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. We wszystkich oddziałach znajduje się księga produktów i potraw z wyszczególnionymi alergenami. Informacja o dostępności księgi jest umieszczona na tablicach ogłoszeń znajdujących się na każdym oddziale.

„Wykaz substancji lub produktów powodujących alergie lub reakcje nietolerancji użyte przy wytwarzaniu lub przyrządzaniu żywności nadal obecne w produkcie gotowym nawet jeżeli jego forma uległa zmianie” umieszczony jest w księdze potraw.

Za udostępnienie księgi potraw w oddziale odpowiada oddziałowa. Jadłospis dzienny umieszczony jest na tablicy ogłoszeń.

Wartość energetyczna oraz zawartość składników odżywczych poszczególnych posiłków obliczana jest przy pomocy programu MAPI. W kuchni szpitalnej wdrożony jest system HACCP. Zapisy wynikające z instrukcji wdrożonych w ramach systemu HACCP prowadzone są na bieżąco.

Żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty

Żywnienie dziecka ma bardzo istotny wpływ na jego prawidłowy rozwój, samopoczucie, zdolności poznawcze i koncentrację, Odpowiednia organizacja posiłków przedszkolnych/szkolnych to nie tylko zaspokajanie podstawowych potrzeb organizmu w celu dostarczenia składników odżywczych, ale także kształtowanie prawidłowych nawyków żywieniowych, które będą determinowały zdrowie młodego człowieka obecnie jak i w przyszłości.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty muszą spełniać odpowiednie wymagania dla danej grupy wiekowej, wynikające z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej (Instytut Żywności i Żywienia).

Rekomendacje co do posiłków szkolnych i przedszkolnych zakładają między innymi uwzględnienie większej ilości warzyw i owoców, większą podaż produktów zbożowych pełnoziarnistych i ryb, ograniczenie potraw smażonych, zapewnienie dzieciom napojów o określonej zawartości cukrów.

W ewidencji PPIS w Nisku w 2023r. znajdowało się 59 zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego:

- 39 stołówek szkolnych, w tym 22 w systemie cateringowym,
- 17 stołówek w przedszkolach, w tym 11 w przedszkolach w systemie cateringowym,
- 1 stołówka w internacie w systemie cateringowym,
- 2 stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych (1 w systemie cateringowym).

Nadzór nad w/w obiektami w analizowanym okresie polegał m.in. na dokonywaniu oceny jadłospisu zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami żywieniowymi oraz oceny sposobu podawania informacji o składnikach alergennych.

W wyniku Osoby układające jadłospis kierują się zasadami właściwego doboru produktów zgodnie z piramidą żywienia, kolorystyką doboru potraw, niepowtarzalnością posiłków w dekadzie i miesiącu oraz normami żywienia.

W trakcie przeprowadzanych kontroli zwracano szczególną uwagę na asortyment oferowanych do sprzedaży środków spożywczych w sklepikach, kioskach oraz automatach vendingowych, zlokalizowanych na terenie placówek oświatowych. Sprawdzano, czy oferowane do sprzedaży środki spożywcze odpowiadają obowiązującym w tym zakresie wymaganiom (informacje na etykietach/opakowaniach).

W wyniku przeprowadzonych w w/w zakresie kontroli PPIS w Nisku wystosowano 5 wniosków o ukaranie (dot. 2 automatów vendingowych zlokalizowanych w szkole średniej i podstawowej których właścicielami byli prywatni przedsiębiorcy, 1 małej

gastronomii w szkole podstawowej, której właścicielem był prywatny przedsiębiorca oraz 2 sklepików szkolnych).

AKCJA LATO

W okresie od 20 czerwca do 30 września 2023r. w ramach corocznej Akcji Lato pracownicy higieny żywności i żywienia PSSE w Nisku przeprowadzili 56 kontroli w obiektach żywnościowych.

Najczęściej stwierdzane uchybienia dotyczyły braku przestrzegania procedur systemu HACCP, stosowania do produkcji środków spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości i terminu przydatności do spożycia oraz niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego zakładów. Nałożono 4 mandaty karne, oraz wydano 4 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie

nieprawidłowości dot. poprawy stanu technicznego obiektów, warunków przygotowywania potraw, braku przeszkolenia personelu, braku aktualnych badań produktów oraz niewłaściwego gromadzenia odpadów.

W sezonie letnim w 2023r. skontrolowano również warunki żywienia zbiorowego typu zamkniętego na terenie zorganizowanych obozów pod namiotami (obozy harcerskie w Sierakowie, Derylakach i Hucie Krzeszowskiej) - nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2023r. na terenie powiatu niżańskiego przeprowadzono akcję kontrolną w super i hipermarketach. Zakres kontroli obejmował identyfikowalność wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, warunki sprzedaży i przechowywania żywności zwłaszcza zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego oraz terminowości wprowadzanego do obrotu asortymentu. Do badań laboratoryjnych pobrano 8 próbek w kierunku mikrobiologii i metali, które nie były kwestionowane.

REALIZACJA DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNO-OŚWIATOWEJ W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO ŻYWNOSCI I ŻYWIENIA

W 2023r. PPIS w Nisku zorganizował wystawę grzybów, która miała na celu zaznajomienie społeczeństwa z prawidłową oceną grzybów. Zainteresowane osoby w sposób szczegółowy informowane były przez pracowników mających uprawnienia klasyfikatorów grzybów jak rozróżnić grzyby jadalne od niejadalnych i trujących. Udzielano również porad jak reagować na symptomy przypuszczalnych zatruc

pokarmowych po spożyciu grzybów oraz informowano, jakie objawy najczęściej występują po ich spożyciu.

Widząc potrzebę podnoszenia wiedzy obywateli w zakresie bezpieczeństwa żywności, PSSE w Nisku włączyła się w realizację kampanii informacyjnej organizowanej przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności „Wybieraj bezpieczną żywność”. Kampania przybliżyła konsumentom praktyczne informacje, począwszy od wsparcia w rozszyfrowaniu etykiet, zrozumieniu zasad dot. stosowania substancji dodatkowych w żywności po informacje, jakich zasad higieny przestrzegać, by żywność była bezpieczna. Skierowana do osób w wieku 25-45 lat, bowiem to rodzice odgrywają bardzo ważną rolę w procesie edukacji swoich dzieci.

W dwóch żłobkach zlokalizowanych na terenie tut. powiatu pracownicy higieny żywności i żywienia oraz oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia wspólnie zorganizowali akcję informacyjno-edukacyjną, podczas której promowano kampanię EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność” mającą na celu zachęcenie młodych rodziców do dokonywania świadomych wyborów żywieniowych.

Ponadto w trakcie 2023r. w szkołach i domu dziecka organizowano spotkania edukacyjne na temat negatywnych skutków spożywania energetyków, podczas których zwracano szczególną uwagę jakie składniki zawiera etykieta na puszcze oraz informowano o tym, że napoje o wysokiej zawartości kofeiny nie powinny być spożywane przez dzieci i młodzież, gdyż mogą powodować zaburzenia zdrowia. Podsumowaniem spotkania była emisja filmu „Co się dzieje po wypiciu energetyka”. Spotkania te miały na celu uświadomienie dzieciom i młodzieży jak bardzo negatywne dla zdrowia młodego organizmu jest spożywanie tych napojów. W ramach działań Akcji Lato 2023 prowadzono akcję oświatową dot. przekazywania personelowi informacji jak ważne jest przestrzeganie ciągłości łańcucha chłodniczego dla środków spożywczych oraz reżimu sanitarnego w trakcie przygotowywania posiłków.

STAN SANITARNY SZKÓŁ I INNYCH PLACÓWEK OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH

PPIS w Nisku sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach oraz innych placówkach oświatowo – wychowawczych, a także placówkach wypoczynku.

Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w w/w placówkach. W 2023r. na terenie powiatu nizańskiego bieżącym nadzorem sanitarno- higienicznym objęto 64 obiekty stałe (75 placówek) oraz 23 placówki sezonowe. Przeprowadzono łącznie 143 kontroli w nadzorowanych placówkach. W roku sprawozdawczym likwidacji uległy 3 placówki tj.: 1 oddział przedszkolny, 2 szkoły podstawowe.

SZKOŁY

W 2023r., pod nadzorem PPIS w Nisku było 37 szkół (do 1.09.2023r. 39, gdyż 2 szkoły podstawowe zlikwidowano), w tym 24 szkoły podstawowe działające samodzielnie, 1 liceum ogólnokształcące samodzielne, 12 zespołów szkół, a w nich, 9 szkół podstawowych, 3 technika, 2 licea ogólnokształcące i 1 szkoła branżowa I stopnia. Ponadto nadzorem objęto 2 szkoły specjalne; podstawową oraz przysposabiającą do pracy, które działają w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym. Wszystkie szkoły zostały skontrolowane w roku sprawozdawczym. W wyniku przeprowadzonych kontroli w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami stanu sanitarno-technicznego wydano 2 nowe decyzje nakazujące, ponadto wydano 2 decyzje rachunkowe i 7 prolongujących termin wykonania. Poprawę warunków sanitarnych i technicznych, poprzez wykonanie całości obowiązków wynikających z nałożonych decyzji uzyskano w 3 placówkach, natomiast w 1 placówce wykonano część nałożonych obowiązków.

Oznacza to, że liczba decyzji wyegzekwowanych w porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym zwiększyła się.

We wszystkich skontrolowanych szkołach zapewniono bieżącą wodę ciepłą i zimną, odpowiednią ilość środków higieny osobistej oraz środków czystości i dezynfekcyjnych. Wszystkie placówki na terenie powiatu podłączone są do wodociągów sieciowych i przeważająca większość do centralnych sieci kanalizacyjnych, placówki bez sieci kanalizacyjnej posiadają zbiorniki bezodpływowe (szambo). W roku sprawozdawczym podłączono do sieci kanalizacyjnej 3 szkoły.

Placówki posiadały aktualne przeglądy stanu technicznego przewodów kominowych i wentylacyjnych, na tej podstawie nie stwierdzono też nieprawidłowości.

W ramach profilaktyki zdrowotnej i w związku z kampanią „Problem wagi ciężkiej”, już drugi rok z rzędu prowadzono działania edukacyjno-informacyjne oraz pomiar plecaków i tornistrów uczniów klas I-IV szkół podstawowych. Zważono plecaki 300 uczniom w 4 placówkach i 20 oddziałach. Stwierdzono, iż 20% przebadanych uczniów nosiło zbyt ciężki tornister, tj. powyżej 15% masy ciała.

PRZEDSZKOLA I INNE FORMY

W 2023r. pod nadzorem PPIS w Nisku było 26 przedszkoli (do 1.09.2023r.- 27; 1 placówkę zlikwidowano), w tym: 11 publicznych samodzielnych, 4 niepubliczne, 2 inne formy oraz 9 działających w zespołach.

Wszystkie placówki zostały skontrolowane. W wyniku przeprowadzonych kontroli, w roku sprawozdawczym nie wydano decyzji nakazujących, postępowanie administracyjne nie jest prowadzone w żadnym przedszkolu. Stan bieżącej czystości i porządku w kontrolowanych placówkach był prawidłowy i nie budził zastrzeżeń, jak również ocena terenów rekreacyjnych i placów zabaw, nie wykazała nieprawidłowości. Placówki posiadały aktualne przeglądy stanu technicznego urządzeń zabawowych. Przed rozpoczęciem sezonu wiosenno-letniego dokonywana jest wymiana piasku w piaskownicach. Piaskownice są zabezpieczane przed zanieczyszczeniami.

ŻŁOBKI

W roku sprawozdawczym pod nadzorem były 2 placówki, które skontrolowano. W trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że stan sanitarno – higieniczny i techniczny w pomieszczeniach i na terenie placówek jest prawidłowy.

PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE WSPARCIA DZIENNEGO

W 2023r. pod nadzorem PPIS w Nisku znajdowało się 5 świetlic środowiskowo-profilaktycznych, wszystkie zostały skontrolowane. Stan sanitarno - higieniczny skontrolowanych placówek nie budził zastrzeżeń.

NADZÓR NAD WARUNKAMI HIGIENY PRACY UCZNIA

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W trakcie kontroli oceniano dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu uczniów; odpowiednie oznakowanie, zestawienie, stan techniczny oraz posiadanie certyfikatów.

Szczegółową ocenę przeprowadzono w 3 szkołach podstawowych, zmierzono 148 stanowisk w 14 oddziałach, nieprawidłowości nie stwierdzono. Ponadto stwierdzono że placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach, posiadające stosowne certyfikaty.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W analizowanym okresie, oceny rozkładów zajęć lekcyjnych dokonano w 37 szkołach. Przy ocenie brano pod uwagę zasadę rozpoczynania zajęć o stałej porze oraz potrzebę równomiernego rozłożenia zajęć dydaktycznych w poszczególnych dniach tygodnia, zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r., poz. 1604). Zwracano również uwagę na rozłożenie przedmiotów ze względu na poziom trudności, zdwojenia zajęć oraz przerwy międzylekcyjne. We wszystkich skontrolowanych szkołach zajęcia odbywały się w systemie jednozmianowym. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

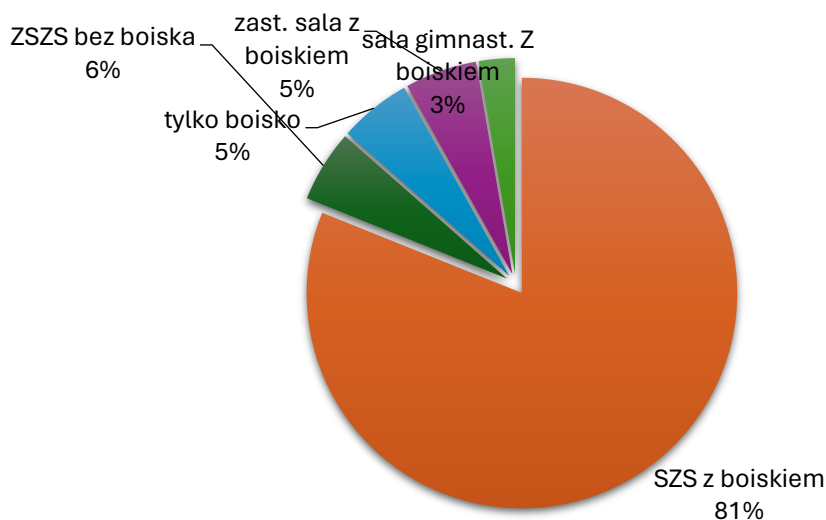
Rodzaj placówki	Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych			
	skontrolowano		nieprawidłowe stwierdzono	
	2023 rok		2023 rok	
	szkół	oddziałów	szkół	oddziałów
Szkoły podstawowe	33	297	0	0
Szkoły ponadpodstawowe	4	70	0	0
SUMA	37	367	0	0

Tabela 1: Ocena rozkładów zajęć w szkołach na terenie powiatu niżańskiego

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że sytuacja w w/w zakresie w roku 2023r., utrzymywała się następująco:

- **30** szkół posiadało kompletną bazę sportową, czyli szkolny zespół sportowy z boiskiem,
- **2** szkoły; szkolny zespół sportowy bez boiska,
- **1** szkoła; salę gimnastyczną z boiskiem
- **2** szkoły ; salę rekreacyjną/zastępczą z boiskiem,
- **2** szkoły; tylko boisko.

Wykres 1: warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w szkołach terenie powiatu

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych był dobry. W roku ubiegłym oddano do użytku kompleks sportowy z boiskiem wielofunkcyjnym i bieżnią w placówce ponadpodstawowej. Podczas kontroli oceniano także możliwość korzystania uczniów z umywalni i natrysków po zajęciach sportowych. W większości szkół warunki w tym zakresie są zapewnione, jednak uczniowie korzystają z nich sporadycznie.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli, szkół dokonywana była ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych. Pracownie komputerowe są wyposażone zgodnie z przepisami prawnymi oraz w miarę potrzeb i możliwości doposażone w nowy sprzęt multimedialny, w oknach zainstalowane są osłony ochraniające przed nadmiernym nasłonecznieniem. W roku ubiegłym wydano 1 decyzję na stan sanitarno-techniczny pracowni, w pozostałych warunki odpowiadały przepisom w tym zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych)

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach, które posiadają pracownie chemiczne. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. W pracowniach chemicznych lub na ich zapleczach zapewniona jest bieżąca woda, znajdują się tam apteczki pierwszej pomocy. Niebezpieczne substancje chemiczne są prawidłowo przechowywane w wydzielonych, zamykanych szafach, w oznakowanych pojemnikach. Znajdują się też tam aktualne spisy wykorzystywanych w czasie zajęć

substancji chemicznych oraz karty charakterystyki, które udostępniane są w czasie kontroli. Nauczyciele posiadają zaświadczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Część szkół nie posiada substancji niebezpiecznych. W szkołach tych zajęcia z chemii realizowane są w formie pokazu na tablicach interaktywnych, bądź wykładu.

PROFILAKTYCZNA OPIEKA ZDROWOTNA

Podczas oceny spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w szkołach dokonywane są oceny stanu sanitarno - higienicznego i technicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W roku sprawozdawczym nie wydano decyzji administracyjnych w w/w zakresie.

Gabinety posiadają wyposażenie zgodnie z obowiązującymi wymogami oraz dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym. Pielęgniarki/higienistki szkolne w ramach swojej działalności dokonują między innymi bieżących przeglądów czystości skóry uczniów zgodnie z wewnętrznymi procedurami, ponadto wykonują testy przesiewowe a także świadczenia profilaktyki fluorkowej, co odnotowywane jest w dokumentacji medycznej.

Na terenie powiatu uczniowie ze wszystkich szkół mają zapewnioną opiekę pielęgniarki lub higienistki szkolnej. Opieka ta prowadzona jest głównie w gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, które posiada 35 placówek. W 2 szkołach w których nie ma gabinetów z uwagi na brak odpowiednich pomieszczeń, do tej roli wykorzystywane są inne pomieszczenia, w których dostępna jest woda bieżąca. Opieka medyczna sprawowana jest w różnym wymiarze czasu, w zależności od liczby uczniów w placówce, tj. codziennie, 1 raz w tygodniu, 1 raz w miesiącu, itd.

OCENA WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku 2023 w trakcie ferii zimowych oraz wakacji funkcjonowały 23 placówki zgłoszone do elektronicznej bazy wypoczynku oraz 7 placówek „otwartych drzwi”, przeprowadzono w nich łącznie 23 kontrole sanitarne. Liczby te są nieznacznie większe w porównaniu z rokiem 2022. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych formach wypoczynku. We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, zapewniony dostęp do bieżącej wody wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej. Nie odnotowano zatruć, poważniejszych wypadków, urazów i zachorowań. W trakcie kontroli prowadzono również działania edukacyjne i profilaktyczne zmierzające do zapewnienia

uczestnikom bezpiecznego wypoczynku. W roku sprawozdawczym w placówkach wypoczynku na terenie powiatu wypoczywało łącznie 990 uczestników. W porównaniu z wcześniejszym rokiem, liczba wypoczywających dzieci znacznie się zwiększyła.

INTERWENCJE

W roku 2023 zgłoszono 1 sprawę wymagającą interwencji dot. pojawienia się pluskiew w internacie. PPIS w Nisku wystosował wystąpienie, w którym zawarto informacje na temat sposobów i środków zapobiegania oraz zwalczania insektów, a także polecenie przekazania informacji o sposobie zażegnania problemu w placówce. Otrzymano zwrotną informację o poczynionych działaniach w budynku internatu, dzięki którym pozbyto się insektów. Interwencja zasadna.u

WNIOSKI

Stan sanitarno-higieniczny placówek oświatowo-wychowawczych w 2023r. ocenia się ogólnie jako dobry. Dążenie organów prowadzących i dyrektorów do poprawy warunków higieniczno-zdrowotnych w miejscach pobytu dzieci i młodzieży w placówkach którymi zarządzają jest widoczne. Istotna kwestia to większe zaangażowanie sił i środków przez władze samorządowe w terminowe realizowanie decyzji administracyjnych, albowiem wielokrotne prolongowanie nakazów decyzji wydanych w latach wcześniejszych może spowodować pogorszenie się warunków sanitarno-technicznych i niewłaściwe utrzymanie warunków higieniczno-zdrowotnych.

WARUNKI SANITARNO – HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Nadzór nad warunkami pracy w zakładach pracy ma na celu ochronę zdrowia pracowników przed niekorzystnymi skutkami narażenia na czynniki pochodzenia chemicznego, fizycznego i biologicznego w środowisku pracy. Działania te zapobiegają powstawaniu chorób, w tym chorób zawodowych oraz poprawiają stan sanitarny pomieszczeń i otoczenia zakładów, co pozwala zapewnić pracownikom bezpieczeństwo podczas wykonywanych prac.

Na terenie powiatu nizańskiego nadzorem objętych jest 230 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzące działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, usługową oraz handlową, zatrudniających 4326 pracowników. W ewidencji nadzorowanych podmiotów przeważają zakłady małe zatrudniające do 9 pracowników (63% ogółu nadzorowanych obiektów) oraz podmioty zatrudniające od 10 do 49 pracowników (29%).

W ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie naszego powiatu skontrolowano 103 zakłady, przeprowadzono 131 kontroli.

W 18 zakładach stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły następujących zagadnień:

- braku aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy (15 zakładów);
- braku zapewnienia pracownikom odpowiednich warunków higieniczno-sanitarnych (2 zakłady);
- braku oceny narażenia zawodowego uwzględniającej konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym (1 zakład).

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 18 decyzji administracyjnych.

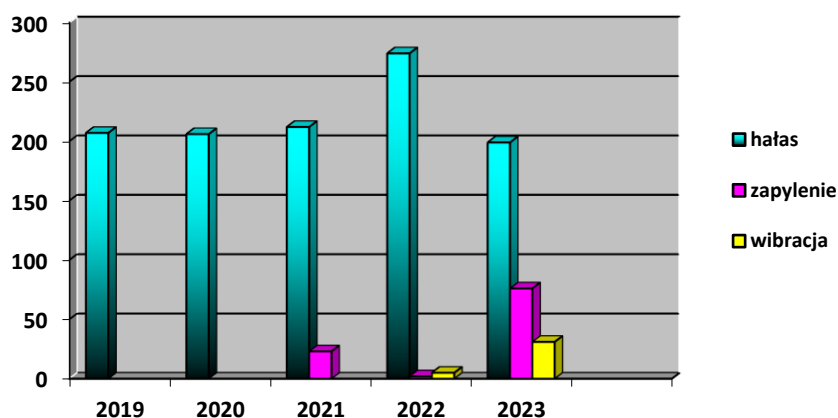
Na koniec 2023r. w 15 zakładach pracy stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (hałas, drgania miejscowe, pyły, mikroklimat gorący). Podczas kontroli stwierdzono, że pracodawcy podejmują działania organizacyjno-techniczne zmierzające do ograniczenia narażenia na te czynniki. Pracownicy są poinformowani o narażeniu, wyposażeni w środki ochrony osobistej, poddawani lekarskim badaniom profilaktycznym a stan zdrowia narażonych pracowników jest na bieżąco monitorowany. Z analizy narażenia zawodowego wynika, że na 3163 pracowników zatrudnionych w pomiotach gospodarczych działających na terenie powiatu nizańskiego

skontrolowanych w 2023 roku, 265 pracowało w warunkach niezgodnych z normatywami higienicznymi, co stanowi 8,4 % ogółu zatrudnionych.

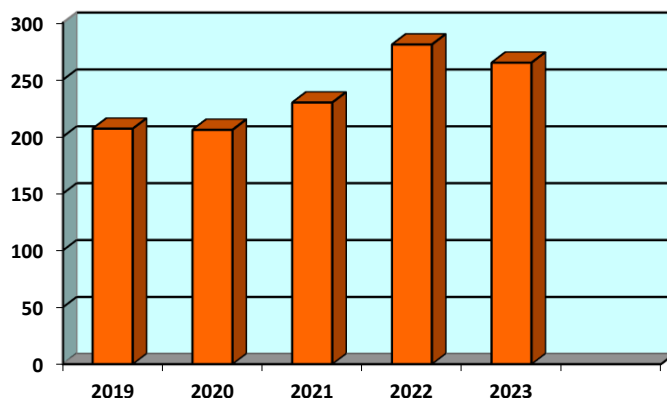
Najliczniejszą grupę pracującą w warunkach przekroczenia norm higienicznych stanowią osoby ekspozowane na hałas. W 2023 roku w przekroczeniach NDN hałasu pracowało 199 osób, co stanowi 75,0% ogółu osób zatrudnionych w przekroczeniach normatywów higienicznych.

Przekroczenia NDN hałasu dotyczą głównie zakładów przetwórstwa drewna oraz zakładów zajmujących się odlewnictwem i obróbką metali.

W 2023 roku stwierdzono, że 76 pracowników pracuje w warunkach przekroczonego normatywu higienicznego dla pyłu (3 zakłady). W przekroczonym normatywie dla miejscowych drgań mechanicznych w analizowanym okresie pracowało 31 pracowników (3 zakłady).

Wykres 1: Ilość pracowników pracujących w warunkach przekroczonego normatywu higienicznego w latach 2019-2023

Wykres 2: Ilość pracowników pracujących w warunkach przekroczonego normatywu higienicznego w latach 2019-2023.

Jak wynika z powyższych wykresów w 2023 roku zmniejszyła się ogólna liczba pracowników pracujących w warunkach z przekroczeniami normatywów higienicznych natomiast zwiększeniu uległa liczba pracowników pracujących w przekroczonych normatywach higienicznych dla pyłu i wibracji.

NADZÓR NAD SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI I ICH MIESZANINAMI

W ewidencji PPIS w Nisku w 2023 roku znajdowało się 63 dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin oraz 40 podmiotów gospodarczych stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny w działalności zawodowej. Przeprowadzono 2 kontrole podmiotów gospodarczych

wprowadzających do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny oraz 30 kontroli u podmiotów gospodarczych stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny w działalności zawodowej.

Stwierdzone w tym zakresie nieprawidłowości dotyczyły braku spisu i kart charakterystyki w 1 zakładzie stosującym mieszaniny chemiczne.

NADZÓR NAD KOSMETYKAMI

Produkt kosmetyczny to każda substancja lub mieszanina przeznaczona do kontaktu z zewnętrznymi częściami ciała ludzkiego (naskórkiem, owłosieniem, paznokciami, wargami oraz zewnętrznymi narządami płciowymi) lub z zębami oraz błonami śluzowymi jamy ustnej, której wyłącznym lub głównym celem jest utrzymywanie ich w czystości, perfumowanie, zmiana ich wyglądu, ochrona, utrzymywanie w dobrej kondycji lub korygowanie zapachu ciała.

Na terenie działania PIS w Nisku w 2023 roku funkcjonowały 3 podmioty wytwarzające i konfekcjonujące produkty kosmetyczne. W zakresie nadzoru nad kosmetykami skontrolowano w/w obiekty przeprowadzając 3 kontrole sanitarne.

Ponadto, w ramach nadzoru nad produktami kosmetycznymi, w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 w odniesieniu do stosowania w produktach kosmetycznych niektórych substancji sklasyfikowanych jako rakotwórcze, mutagenne lub działające szkodliwie na rozrodczość, skontrolowano 11 obiektów obrotu produktami kosmetycznymi przeprowadzając łącznie 32 kontrole.

Stwierdzono nieprawidłowości w 1 obiekcie obrotu produktami kosmetycznymi (podmiot sprzedający produkty za pośrednictwem platformy internetowej). Nieprawidłowości dotyczyły oznakowania i braku zgłoszenia produktu do bazy CPNP.

W związku z powyższym PPIS w Nisku wydał 3 decyzje nakazowe dot. usunięcia nieprawidłowości oraz nałożył na zobowiązanego kary pieniężne.

NADZÓR NA PRACAMI ZWIĄZANYMI Z USUWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

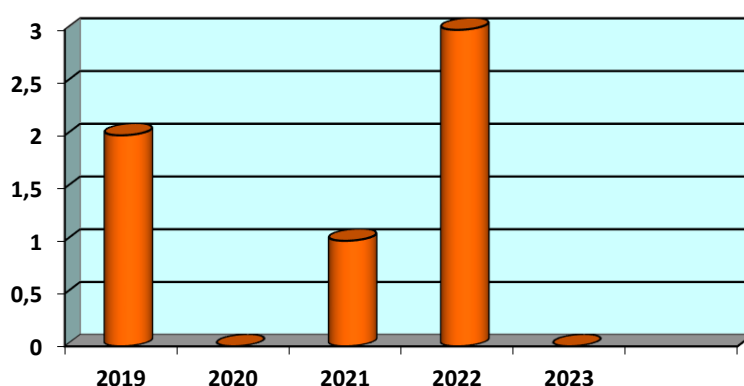
W ramach realizacji programu wieloletniego pn. „Program oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009- 2032” w 2023r., jak i w latach ubiegłych, upoważnieni przedstawiciele PPIS w Nisku przeprowadzili czynności kontrolne w zakładach zajmujących się usuwaniem bądź transportem wyrobów/odpadów zawierających azbest. Prace polegające na usuwaniu lub zabezpieczeniu wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Przy wykonywaniu prac w narażeniu na azbest fundamentalne znaczenie dla bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników ma właściwe stosowanie odpowiednich środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego.

W 2023r. przeprowadzono 2 kontrole podmiotu wykonującego prace demontażowe. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

CHOROBY ZAWODOWE

W 2023 roku do tut. Inspektora wpłynęło 1 zgłoszenie podejrzenia choroby zawodowej. Łącznie przeprowadzono 3 postępowania, w tym 2 postępowania uzupełniające na wnioski innych Inspektorów.

W roku 2023 roku PPIS w Nisku nie wydał decyzji w zakresie chorób zawodowych..

Wykres 3: Ilość stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2019-2023.

Z powyższej tabeli wynika, że ilość stwierdzanych przypadków chorób zawodowych w poszczególnych latach jest bardzo zróżnicowana. Wpływ na to ma ilość zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych oraz czas trwania postępowania.

Nadal najczęściej rozpoznawaną chorobą zawodową na terenie tut. powiatu jest borelioza, którą stwierdza się głównie u pracowników lasów państwowych i rolników.

INTERWENCJE

W 2023 roku odnotowano 3 interwencje zgłoszone do komórki higieny pracy. Dwie interwencje dotyczyły tego samego podmiotu, gdzie w jednym przypadku interwencja okazała się bezpodstawna, natomiast w drugim przypadku przekazano interwencję zgodnie z kompetencjami do odpowiedniego organu. W przypadku trzeciej interwencji PPIS w Nisku przeprowadził kontrolę interwencyjną oraz dalsze postępowania administracyjne.

NADZÓR NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI

W ramach nadzoru nad „dopalaczami” Zespół do Spraw Środków Zastępczych realizował zadania w zakresie zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W roku 2023 w ramach monitoringu przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych na terenie powiatu niżańskiego przeprowadzono 6 kontroli. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w obrocie nie było produktów, będących środkami zastępczymi.

W 2023r. nie odnotowano przypadków podejrzeń zatrucień środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi na terenie działalności tutejszego Inspektora. Nadzorowi prowadzonemu w tym zakresie towarzyszyły działania edukacyjne i promocja zdrowia.

Pracownicy PSSE w Nisku prowadzili działania edukacyjne, których celem było ustawiczne poszerzanie wiedzy nt. szkodliwości środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Współpracowano z dyrektorami placówek oświatowo – wychowawczych z terenu powiatu niżańskiego w celu podejmowania działań edukacyjnych w zakresie szkodliwości używania substancji psychoaktywnych oraz konieczności zgłaszania prób sprzedaży lub podejrzenia sprzedaży środków zastępczych w punktach znajdujących się w pobliżu placówek. Przeprowadzono akcje oświatowe skierowane do młodzieży, rodziców i personelu pedagogicznego, a także ogółu społeczeństwa. Formy i metody pracy wykorzystywane w tego typu działalności to przede wszystkim: spotkania edukacyjne, pogadanki, prezentacje multimedialne, stoiska informacyjno-edukacyjne podczas imprez masowych, dystrybucja materiałów informacyjnych.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Działalność Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie.

Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło m.in. obiektów usługowo - handlowych, przemysłowych, stacji paliw, budynku biurowego. Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach: projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych, obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wydano:

- 2 opinie uzgadniające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 6 opinii w sprawie zaopiniowania projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Uzgodniono i zaopiniowano:

1. na etapie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko:
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Huta Krzeszowska tereny usług turystyki”
  - projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Cmentarz w Hucie Krzeszowskiej”.

2. na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Barce I” w Nisku,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Barce II” w Nisku,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu produkcyjno-usługowego Nisko - Nowosielec,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie cmentarza w Zarzeczu,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Huta Krzeszowska – tereny usług turystyki”
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Cmentarz w Hucie Krzeszowskiej”.

W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu. Uzgodniono 11 wniosków dotyczących tego zagadnienia.

W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano:

- 32 opinii sanitarnych stwierdzających brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- 1 opinię w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- 3 opinie w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,

- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie stosownych urządzeń i rozwiązań technicznych.

Grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły: inwestycje związane z wytwarzaniem energii elektrycznej – 31,4%, inwestycje związane z gospodarką wodno–ściekową – 31,4%, obiekty przemysłowe i inne – 8,6 %, inwestycje drogowe – 31,4 %.

W roku 2023 uzgodniona została pozytywnie 1 dokumentacja projektowa dotycząca „Przebudowy i rozbudowy budynku wielofunkcyjnego w Hucie Krzeszowskiej”, natomiast w 2022 uzgodniono 2 dokumentacje projektowe więcej niż w 2023 roku. Wydano 1 zgodę na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, w przedmiocie wyrażenia zgodny na usytuowanie trzech wyrzutni powietrza z trzech central wentylacyjnych na poziomie terenu.

W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 14 stanowiska w związku z dopuszczeniem do użytkowania w trybie art. 56 ustawy Prawo budowlane, stwierdzające zgodność wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych. W 2 przypadkach wydano opinię z zastrzeżeniem, że projekt jest niezgodny z przepisami w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, po czy PPIS w Nisku otrzymał informację zwrotną o usunięciu nieprawidłowości.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły obiekty: handlu, gastronomii i usług oraz obiekty przemysłowe stanowiąc po 28,6 %, kultury, nauki i oświaty – 14,3 %, kultu religijnego i biurowe po 7,1 % oraz stacje paliw – 7,1 % i opieki społecznej – 7,1 %.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2023 roku nie wpłynęły żadne skargi od mieszkańców powiatu. Porównując rok 2023 i 2022 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy niewielki spadek wydanych stanowisk.

DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Realizacja zadań w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia wynika z Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Narodowego Programu Zdrowia i potrzeb zdrowotnych ludności.

W roku 2023 zagadnienia z zakresu zdrowia publicznego na terenie powiatu niżańskiego realizowano poprzez:

- programy edukacyjne i kampanie społeczne w obszarze profilaktyki chorób, profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia,
- rozpoznawanie i określanie potrzeb zdrowotnych ludności zamieszkującej na terenie powiatu niżańskiego,
- nawiązywanie współpracy z władzami lokalnymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi,
- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w mediach społecznościowych,
- realizację działań edukacyjnych ukierunkowane na zrozumiałe przekazywanie wiedzy, kształtowanie postaw i zachowań społecznie akceptowanych
- oraz własne inicjatywy prozdrowotne i organizacje wydarzeń profilaktycznych.

W roku 2023 przeprowadzono 69 wizytacji w placówkach oświatowych. Realizację programów w szkołach oceniono pozytywnie. Wszystkie wizytowane szkoły podejmowały działania zgodne z założeniami programowymi oraz wykazywały dodatkowe inicjatywy w zakresie profilaktyki zdrowotnej.

DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ

Mając na uwadze zdrowie i bezpieczeństwo młodzieży oraz ze względu na obserwowane niepokojące zjawiska jakim jest nadmierne korzystanie z alkoholu, tytoniu oraz nowych narkotyków, PPIS w Nisku prowadziła systematyczne działania edukacyjno-informacyjne zmierzające do zminimalizowania używania środków psychoaktywnych.

W tym zakresie realizowano program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych „**ARS, czyli jak dbać o miłość?**” Program obejmował informacje dotyczące ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych m. in. alkoholu, narkotyków czy

papierosów przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. W roku szkolnym 2022/2023 program zrealizowało 4 placówki oświatowe.

W ramach interwencji nieprogramowych dla uczniów szkół ponadpodstawowych organizowano ćwiczenia symulacyjne z wykorzystaniem alkogogli oraz narkogogli. W zakresie działań informacyjno-edukacyjnych związanych dopalaczami prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych w placówkach edukacyjnych, świetlicach środowiskowych oraz w Poradniach Specjalistycznych. Zamieszczano informacje na stronie internetowej oraz Facebook-u dotyczące substancji psychoaktywnych.

W ramach Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce w placówkach oświatowych powiatu niżańskiego realizowano następujące programy profilaktyczne:

- „Czyste powietrze wokół nas” – udział wzięło 20 placówek oświatowych z terenu powiatu.
- „Nie pal przy mnie, proszę” – udział wzięło 19 szkół podstawowych z terenu powiatu.
- „Znajdź właściwe rozwiązanie” – udział wzięło 21 szkół podstawowych z terenu powiatu.
- „Bieg po zdrowie” – udział wzięło 15 szkół podstawowych z terenu powiatu.

Z okazji obchodów „Światowego Dnia Rzucania Palenia” w 2023r. zorganizowano II Edycję Powiatowego Konkursu Plastycznego pt. „Zamień palenie na zdrowe żywienie” skierowany do uczniów biorących udział w/w programach edukacyjnych, który miał na celu promowanie zdrowego stylu życia wolnego od tytoniu, dodatkowo przeprowadzono spotkanie

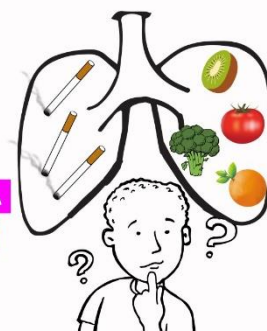
profilaktyczne z uczniami szkoły ponadpodstawowej, na którym omówiono zachowania ryzykowane młodzieży dot. m.in. uzależnień od papierosów i e-papierosów.

„Światowy Dzień Bez Tytoniu” w 2023r. obchodzono pod hasłem „Potrzebujemy jedzenia, nie tytoniu” w ramach którego, PPIS w Nisku zorganizowała stoisko informacyjno-edukacyjne na którym promowano bezpieczny świat bez tytoniu. Umieszczono na stronie internetowej informację na temat dotyczącą obchodzonego święta oraz przekazano materiały edukacyjne tj. ulotki i broszury do podmiotów leczniczych i szkoły ponadpodstawowej.

KONKURS
PLASTYCZNY

„ZAMIEŃ PALENIE NA
ZDROWE ŻYWIENIE”

W 2023r. w ramach profilaktyki uzależnień PPIS w Nisku prowadziła szereg działań dot. napojów energetycznych. Organizowano zajęcia edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz dla wychowanków domu dziecka przy współudziale Sekcji HŻiŻ. Szczególną uwagę zwrócono na skutki zdrowotne, jakie niesie za sobą spożywanie napojów energetyzujących przez dzieci oraz młodzież. Zamieszczono również posty tematyczne w mediach społecznościowych.

DZIAŁANIA W ZAKRESIE PROFILAKTYKI NADWAGI I OTYŁOŚCI ORAZ WAD POSTAWY

W powiecie niżańskim realizowano kolejną edycję ogólnopolskiego programu edukacyjnego „**Trzymaj Formę!**”. Głównym celem programu jest trwale kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Program adresowany jest do młodzieży starszych klas szkół podstawowych. W roku szkolnym 2022/2023 udział wzięło 19 szkół podstawowych. W ramach realizacji programu prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych do szkół, koordynowano ogólnopolski konkurs Wiedzy o Zdrowym Stylu Życia „**Trzymaj Formę!**”. Koordynowano umieszczanie

sprawozdań w bazie elektronicznej z realizacji programu w roku szkolnym 2022/2023. Popelnione w dzieciństwie, w fazie wzrostu kręgosłupa, nieprawidłowości rzutują na jego sprawność i funkcjonowanie w dorosłym życiu. Przeciężone plecaki uczniów to poważny problem narzucający potrzebę edukacji i działań zaradczych. Kształtowanie prawidłowej postawy ciała jest jednym z warunków właściwego rozwoju fizycznego dziecka. Ciężkie tornistry mogą przyczynić się do niewłaściwej postawy, bólów kręgosłupa, zmniejszenia pojemności płuc, dlatego w 2023r. prowadzono akcję informacyjno-edukacyjną pt. „**Problem wagi ciężkiej**” w szkołach w zakresie pomiaru obciążenia uczniów ciężarem tornistrów przy współdziałaniu Sekcji HDIM.

DZIAŁANIA W ZAKRESIE PROFILAKTYKI CHORÓB NOWOTWOROWYCH.

W ramach profilaktyki chorób nowotworowych realizowano następujące programy: Program edukacyjny z zakresu profilaktyki raka czerniaka „**Znamię! Znam je?**” skierowany jest do szkół ponadpodstawowych. Zamierzeniem programu jest

upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy o nowotworach złośliwych tj. czerniak. Program ten poprzez popularyzację profilaktyki, prezentuje skuteczne metody zabezpieczania się przed tym groźnym nowotworem skóry. W roku szkolnym 2022/23 program realizowało 2 szkoły z terenu powiatu. Prowadzono działania informacyjno-edukacyjne dot. uświadamiania ryzyka związanego z nadmiernym narażeniem na promieniowanie ultrafioletowe. Prowadzono dystrybucję materiałów do szkół.

Program edukacyjny „**Wybierz życie – pierwszy krok**” przeznaczony dla uczniów szkół ponadpodstawowych, dotyczący profilaktyki raka szyjki macicy. Celem głównym programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę. Program uczy odpowiedzialności za zdrowie swoje i najbliższego otoczenia poprzez m.in. regularne wykonywanie badań. W powiecie niżańskim w roku szkolnym 2022/23 program realizowany był przez 4 szkoły.

W 2023r. w ramach profilaktyki nowotworowej prowadzono akcje edukacyjne i promocyjne dotyczące szczepień przeciwko HPV. Prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do podmiotów leczniczych oraz na imprezach masowych. Zamieszczono również posty tematyczne w mediach społecznościowych.

DZIAŁANIA W ZAKRESIE PROFILAKTYKI CHORÓB ZAKAŹNYCH

W ramach realizacji programów profilaktycznych chorób zakaźnych w placówkach oświatowych prowadzono akcje profilaktyczne dla ogółu społeczeństwa tj.:

Program „**Podstępne WZW**” którego celem jest podniesienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV oraz kształtowanie zachowań zdrowotnych, w tym również w zakresie przeciwdziałania chorobom zakaźnym i stanowi ważny element działań edukacyjnych w szkole. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadpodstawowych, rodzice i opiekunowie uczniów oraz kadra pedagogiczna. W roku szkolnym 2022/2023 program zrealizowała 1 placówka oświatowa.

Akcja „**Myję ręce bo wiem więcej**” – podejmowano działania profilaktyczne mające na celu uświadomienia dzieciom i młodzieży jak ważna jest higiena rąk: zorganizowano 15 spotkań profilaktycznych dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczestników wycieczki letniego. Podczas spotkań zwracano uwagę na dokładną higienę rąk. W spotkaniach uczestniczyło 654 dzieci i 50 opiekunów ponadto umieszczono na stronie internetowej oraz Facebooku materiały edukacyjne oraz posty.

Profilaktyka wszawicy - podejmowano działania mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wszawicy poprzez: działania informacyjno-edukacyjne:

dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych (ulotki) do placówek nauczania i wychowania oraz informacje na stronie internetowej PSSE i Facebooku.

W ramach profilaktyki chorób zakaźnych PSSE w Nisku prowadziła działania edukacyjne dot. szczepień ochronnych podczas imprez masowych. Zorganizowano z wychowankami domu dziecka zajęcia profilaktyczne, których celem było uświadomienie, że szczepienia ochronne są najskuteczniejszym i najbardziej efektywnym sposobem zapobieganiu chorobom zakaźnym. Dodatkowo zorganizowano dwa spotkania w nizańskiej szkole rodzenia, na których został poruszony temat szczepień obowiązkowych oraz szczepień zalecanych. Łącznie udział wzięło 12 kobiet w ciąży.

Europejski Projekt „Innovative Immunisation Hubs – ImmuHubs” – głównym celem projektu było ograniczenie przenoszenia chorób, którym można zapobiegać dzięki szczepieniom, poprzez szerzenie rzetelnej wiedzy na temat profilaktyki chorób. W ramach projektu PSSE w Nisku prowadziła działania edukacyjno-informacyjne na rzecz promocji zdrowia skierowane dla osób z Ukrainy oraz dla wychowanków domu dziecka.

KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA AIDS I ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV – PROFILAKTYKA HIV/AIDS

W ramach Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS podejmowano działania mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. Jednym z celów kampanii było uświadamianie, że zakażenie wirusem HIV nie jest już wyzwaniem dla medycyny, a przy odpowiednim leczeniu można z nim żyć wiele lat i stać się niezakaźnym dla innych osób. Program ma na celu kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS. W trakcie realizacji programu zachęcano do wykonania bezpłatnego i anonimowego testu w kierunku HIV w punktach konsultacyjno-diagnostycznych.

Program edukacyjny **„Zapobieganie HIV/AIDS i chorobom przenoszonym drogą płciową. Edukacja młodzieży szkolnej”** ma na celu zapoznanie młodzieży z problematyką HIV/AIDS, uświadomienie im jak łatwo można zarazić się wirusem HIV. Dzięki prowadzonym działaniom wzrósł poziom wiedzy na temat

HIV i AIDS wśród społeczności lokalnej. W powiecie nizańskim program w roku szkolnym 2022/23 realizowało 5 szkół. W związku z realizacją kampanii „Jedyny test,

którego prawdopodobnie nie zleciłeś” zamieszczano informacje na stronie internetowej oraz prowadzono kampanię w mediach społecznościowych (zamieszczano posty promujące kampanię).

Światowy Dzień Aids w 2023 roku obchodzony był po hasłem „Niech społeczności przewodzą”. Przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych do placówek nauczania i wychowania oraz podmiotów leczniczych na terenie powiatu nizańskiego oraz umieszczono informacje w mediach społecznościowych i na stronie internetowej PSSE w Nisku.

PROFILAKTYKA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA

Kampania informacyjna EFSA „WYBIERAJ BEZPIECZNĄ ŻYWNOSĆ” - celem ogólnoeuropejskiej kampanii EFSA jest uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka. Kluczowym przesłaniem kampanii jest zachęcenie obywateli do dokonywania świadomych i pewnych wyborów żywieniowych. Kampania w większości była realizowana na profilach społecznościowych Powiatowej Stacji oraz stronie internetowej. Przeprowadzono również działania edukacyjne skierowane do rodziców. Zorganizowano stoisko edukacyjne w żłobkach oraz podczas imprezy masowej wraz z wystawą grzybów.

Światowy Dzień Zdrowia przypadający w roku 2023 obchodzony pod hasłem przewodnim „Health For All – Zdrowie dla wszystkich”. Z tej okazji PSSE w Nisku

zorganizowała II edycję Powiatowego Konkursu Wiedzy o Zdrowiu. Konkurs przeznaczony był dla uczniów klas VIII szkół podstawowych oraz uczniów klas I szkół

ponadpodstawowych zainteresowanych zdobyciem i pogłębieniem wiedzy z zakresu zdrowego stylu życia, w szczególności uwzględniając tematykę zdrowia, zbilansowanej diety, aktywności fizycznej, profilaktyki chorób zakaźnych, profilaktyki chorób nowotworowych oraz profilaktyki uzależnień. W konkursie udział wzięło 31 uczniów z powiatu niżańskiego.

W ramach działań związanych z bezpiecznym wypoczynkiem tj. „**Bezpieczne wakacje**” oraz „**Bezpieczne ferie**” organizowane były spotkania z uczestnikami form wypoczynku. Podstawowym celem działań było promowanie prozdrowotnych zachowań, zdrowego stylu życia, aktywnego wypoczynku oraz unikanie zagrożeń dla zdrowia wśród dzieci przebywających na półkoloniach, koloniach i obozach zimowych i letnich. Udzielono informacji w zakresie profilaktyki uzależnień oraz zorganizowano ćwiczenia z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli. W ramach akcji letniej zorganizowano 6 stoisk informacyjno-edukacyjne podczas imprez plenerowych. Dodatkowo na dwóch imprezach plenerowych zorganizowano wystawę grzybów pn. „Poznaj grzyby-unikniesz zatrucia”. Zainteresowani mogli obejrzyć ekspozycję makiet grzybów jadalnych, niejadalnych i trujących pogrupowanych pod kątem ich podobieństwa zewnętrznego.

PODSUMOWANIE

W 2023 roku głównym celem działań Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Nisku było kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia oraz pogłębienie świadomości w zakresie zachowań ryzykownych dla zdrowia. Te działania obejmowały realizację programów edukacyjnych oraz kampanii społecznych.

Wyniki systematycznego monitoringu i oceny poszczególnych przedsięwzięć prozdrowotnych w placówkach oświatowo-wychowawczych wykazały, że realizacja programów jest prowadzona właściwie. Działania zmierzające do poprawy stanu zdrowia mieszkańców uwzględniały bieżące problemy związane z tematyką zdrowia i sytuacją epidemiologiczną kraju.

W edukacji zwrócono uwagę na zwiększenie świadomości i odpowiedzialności za własne zdrowie wśród ludności, co wymaga długofalowych, permanentnych działań o szerokim zakresie, skierowanych do różnych grup odbiorców. Na całokształt sytuacji zdrowia niewątpliwie ma wpływ styl życia, dlatego też potrzebna jest współpraca wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

W roku 2023 w dużej mierze edukacja i promocja zdrowia była prowadzona za pośrednictwem mediów społecznościowych i strony internetowej. Ta forma przekazu cieszy się dużym zainteresowaniem, umożliwia możliwość dotarcia do większej liczby osób w różnym wieku, w szczególności do młodzieży. Media społecznościowe dają możliwość szybkiej komunikacji ze społeczeństwem w ciekawy i nowoczesny sposób, co niewątpliwie wpływa na skuteczność działań profilaktycznych.